

PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hranovnica

Aktualizácia PHSR na obdobie r. 2015 až 2020 s výhľadom na 2025

Identifikačné údaje obce

Názov obce: Hranovnica	Kód obce: 523518	
Okres: Poprad	Počet obyvateľov: 3008 (10/2015)	
Kraj: Prešovský	Rozloha katastra: 3.247 ha	
Prvá písomná zmienka o obci: 1.294	Dátum schválenia:	
Zástupca obce: Vladimír Horváth	mobil: 0907 993 800	E-mail: obechronovnica@lj.sk

Spracoval: Ing. Viliam Kuruc, PhD, Ing. Peter Kubičko, PhD
(september, 2015)

PHSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hranovnica

Dokument programu rozvoja obce obsahuje popis a analýzu východiskových podmienok územia, špecifikuje víziu, ciele rozvoja a ich vzťahy, spôsob zabezpečenia ich realizácie formou projektov. V ďalšom cykle programovania sa vyžaduje podrobná analýza problémových oblasti cieľov pre spracovanie projektov a ich finančné a organizačné zabezpečenie.

Obsah

1. Úvod

- 1.1 Konceptia programu
 - 1.1.1 Zdôvodnenie
 - 1.1.2 Cieľ programu
 - 1.1.3 Princípy programu
 - 1.1.4 Finančné zabezpečenie rozvoja
 - 1.1.5 Základné dokumenty rozvoja
 - 1.1.6 Podklady pre spracovanie programu
- 1.2 Štruktúra a obsah programu
 - 1.2.1 Požiadavky na obsah programu
 - 1.2.2 Štruktúra a obsah dokumentu PHSR obce
 - 1.2.3 Základné pojmy

2. Analytická časť

- 2.1 Analýza potenciálu
 - 2.1.1 Základné údaje územia
 - 2.1.2 Ľudské zdroje
 - 2.1.3 Sociálna infraštruktúra
 - 2.1.5 Ekonomika
 - 2.1.4 Technická infraštruktúra
 - 2.1.5 Životné prostredie
- 2.2 Analýza problémov
 - 2.2.1 Silné stránky (rezervy)
 - 2.2.2 Slabé stránky (bariéry)
 - 2.2.3 Príležitosti (možnosti)
 - 2.2.4 Riziká (ohrozenia)
 - 2.2.5 Súhrnná analýza SWOT

3. Strategická časť

- 3.1 Stratégia a ciele programu
 - 3.1.1 Vymedzenie stratégie
 - 3.1.2 Vízia územia
 - 3.1.3 Cieľové skupiny stratégie
 - 3.1.4 Strategické ciele
 - 3.1.5 Relevantnosť strategických cieľov voči vyšším programom
 - 3.1.6 Štruktúra cieľov
- 3.2 Špecifické ciele programu
 - 3.2.1 Strategický cieľ č.1 - Zlepšenie infraštruktúry
 - 3.2.2 Strategický cieľ č.2 - Rozvoj cestovného ruchu
 - 3.2.3 Strategický cieľ č.3 - Riešenie životného prostredia

4. Programová časť

- 4.1 Zabezpečenie stratégie programu
- 4.2 Návrh projektov na realizáciu programu
 - 4.2.1 Návrh hlavných rozvojových aktivít
 - 4.2.2 Projekty rozvoja
 - 4.2.3 Zoznam projektov rozvoja

5. Realizačná časť

- 5.1 Problémy, ciele a projekty pre najbližšie obdobie
- 5.2 Plán realizácie programu
 - 5.2.1 Finančný plán
 - 5.2.2 Štrukturálne a ďalšie podporné fondy EU
- 5.3 Etapy a postup realizácie programu
 - 5.3.1 Hlavné etapy programu
 - 5.3.2 Nositelia programu a projektov rozvoja
 - 5.3.3 Odhadovaný časový rámec realizácie programu
- 5.4 Organizácia a manažment
 - 5.4.1 Organizácia programu
 - 5.4.2 Manažment programu

Prílohy

1. Dotazník starostu (problémy)
2. Dotazník poslancov (odsúhlasenie cieľov a priorít)
3. Prieskum občanov
4. Zaradenie obce do pólov rastu
5. Charakteristika operačných programov
6. Ciele a projekty operačných programov
7. Zoznam skratiek

1. Úvod

1.1 Konceptia programu

Program rozvoja spracovaný na základe objednávky obce Hranovnica vychádza z nových pohľadov na vzťah územného plánovania a regionálnej politiky, ktoré sa v súčasnosti na konceptuálnej úrovni stále viac zblížujú a v častiach aj prelínajú. Ich spoločný kontext je obsiahnutý v pojme "*Politika priestorového plánovania*", ktorá predstavuje zasahovanie zmien v územnej štruktúre podľa stanovených cieľov.

Proces, ktorý zastrešuje všetky činnosti týkajúce sa priestoru, územia a rozvoja činnosti obce alebo regiónu je zložený:

- z územného plánovania (územie),
- regionálnej politiky (hospodárska politika),
- a sektorovej (funkčná) politiky.

Súčasný stav tohto procesu na úrovni obce je dokumentovaný v tomto materiály vo forme formulovania stratégie rozvoja na stanovené obdobie a spôsobu jej zabezpečenia.

1.1.1 Zdôvodnenie

Pre spracovanie programu rozvoja sú tieto dôvody:

- a) Program rozvoja je potrebné spracovať na základe zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý stanovuje "vypracovávať, schvaľovať, riadiť a pravidelne vyhodnocovať plnenie programu rozvoja obce".
- b) Súčasný Program rozvoja spracovaný na obdobie 2012 až 2017 je potrebné aktualizovať v zmysle tohto zákona a jeho novely 309/2014 z 31.7.2014 a zmeny programov vyššej úrovne, ako aj na základe nových podmienok obce.
- c) Je nevyhnutným formálnym dokumentom ako podklad pre žiadosti o podporu na rozvoj zo štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov na základe projektov.
- d) Po verejnom odsúhlasení (občanmi, zastupiteľstvom) je hlavným strategickým plánovacím dokumentom na obdobie 5 až 10 rokov, ktorý integruje záujmy, zámery a zdroje všetkých, ktorí na danom území žijú alebo vyvíjajú akúkoľvek činnosť.

1.1.2 Cieľ programu

Dokument formuluje stratégiu rozvoja obce na obdobie 5 až 10 rokov.

- Hlavnou úlohou programu je vytvorenie takej rozvojovej stratégie na lokálnej úrovni, ktorá na základe princípu partnerstva v rámci cyklického a iteračného charakteru plánovacích a programovacích činností vedie k inicializácii predovšetkým vlastných zdrojov na základe spolupráce a integrovania záujmov k prospechu a dynamickému rozvoju celého územia.
- Stratégia programu rozvoja je vyjadrená strategickými cieľmi, ktoré sú rozpracované do špecifických cieľov tak, aby sa program stal hlavným nástrojom pre činnosti usmerňovania a koordinácie opatrení a úloh na zabezpečenie týchto cieľov.

- Zabezpečenie cieľov (jeho opatrení a úloh) je vykonávané na základe spracovania projektov. Projekt čiastočne alebo úplne realizuje príslušný cieľ. Je chápaný ako proces (súbor činností) od prípravy, spracovania projektovej dokumentácie až po realizáciu, monitorovanie, uzatvorenie projektu a vyhodnotenie naplnenia cieľa (nie je to len projektová dokumentácia).
- V súlade s požiadavkami EU (prístupu "zdola-hore" a princípu partnerstva) je vhodné, aby sa obce združovali do mikroregiónu a koncentrovali zdroje (princíp koncentrácie). Program je potom podkladom a slúži tiež ako nástroj na tvorbu a koordináciu stratégie na vyšších programovacích úrovniach.

1.1.3 Princípy programu

PHSR obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný s väzbou na územnoplánovacie dokumentácie obce.

Program rozvoja obce má byť dokumentom rozvoja založenom na prístupe "zdola-hore", princípe partnerstva a v súlade s citovaným zákonom podľa ktorého obec:

- spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu,
- poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu,
- poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov,
- spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viac obcí,
- zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonóm.-sociál. rozvoju obce a VÚC,
- spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja.

Jednou z hlavných požiadaviek na program obce je, aby bol relevantný voči stratégii rozvoja celého regiónu formulovanej vo vyšších programových dokumentoch. V tomto prípade predložený dokument je spracovaný predovšetkým v súlade so zameraním na:

- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Súvisiace operačné programy
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja

1.1.4 Finančné zabezpečenie rozvoja

na podporu regionálneho rozvoja možno použiť prostriedky:

- verejných zdrojov: z rozpočtu štátu, VÚC, obcí a štátnych fondov
- súkromných zdrojov fyzických a právnických osôb
- úvery a príspevky medzinárodných organizácií

doplňovými zdrojmi sú:

- prostriedky z fondov EU
(predovšetkým: štrukturálny fond na rozvoj regiónov, kohézny fond na oblasť životného prostredia a európsky fond rozvoja s medzinárodným partnerstvom)

príjemcovia môžu byť:

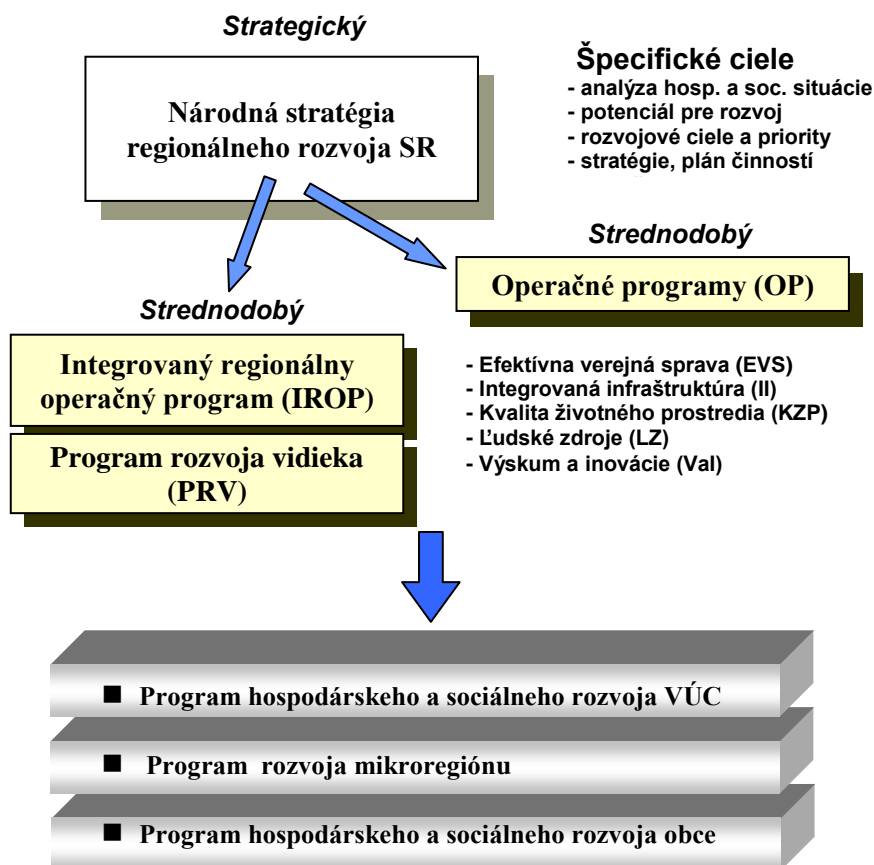
- podnikateľské subjekty, obce a nimi založené právnické osoby, združenia obcí,
- neziskové, právnické osoby, ktoré predložia projekt v súlade s programami rozvoja

Financovanie z verejných zdrojov a fondov EU je stanovené legislatívnym rámcom a príslušnými smernicami a predpismi.

1.1.5 Základné dokumenty rozvoja

Program obce vo svojich špecifických cieľoch sleduje ciele rozvoja, ktoré sú formulované vo vyšších plánovacích dokumentoch, ktorými sú:

- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja VÚC Prešov
- Program rozvoja vidieka (PRV) a Integrovaný regionálny operačný program (IROP)
- Ostatné operačné programy (OP) na podporu rozvoja regiónov

PHSR viaže aj na ďalšie strategické a plánovacie dokumenty SR a regiónu. Tento program spracovaný na úrovni NUTS V môže byť podkladom pre úroveň mikroregiónu.

1.1.6 Podklady pre spracovanie programu

Pre spracovanie programu boli použité tieto hlavné dokumenty a informácie:

- špeciálne dotazníky (dotazník rozvoja, potenciálne možnosti, dotazník analýzy, dotazník hodnotenia)
- dotazníky aktualizácie (zmena charakteristík obce, hlavné problémy, nové ciele a priority, hlavné projekty)
- podklady územného plánu, štatistické a iné verejné údaje a miestneho úradu
- konzultácie a prejednávanie problémov s predstaviteľmi samosprávy obce

1.2 Štruktúra a obsah programu

1.2.1 Požiadavky na obsah programu

Obsah programu vychádza zo zákonom stanovených požiadaviek na tento typ dokumentu. Základnou požadovanou štruktúrou sú tieto dve časti:

- Analyticko-strategická časť
- Programová časť

Analyticko-strategická časť má mať tento obsah:

- a) súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika obce a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- b) hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce
- c) analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce
- d) určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce
- e) stratégia rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce
- f) analýza finančných potrieb a možností financovania PHSR obce

Programová časť má obsahovať:

- zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie PHSR obce
- inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR obce
- finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHSR obce
- systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR s merateľnými ukazovateľmi
- časový harmonogram realizácie PHSR obce

1.2.2 Štruktúra a obsah dokumentu PHSR obce

Tento dokument je zložený v podstate z týchto hlavných blokov:

- analytická časť
- strategická časť
- programová časť
- realizačná časť

a) analytická časť

Analytický blok zahrňuje popis potenciálu v relevantných oblastiach ktoré sú špecifické pre obec. Na základe popisu potenciálu je vykonaná podrobná analýza a jej zhrnutie. Je základom pre formulovanie reálnych cieľov.

Zahrňuje popis všeobecných charakteristík obce z hľadiska jej postavenia v území regiónu, prírodných podmienok, štruktúry obyvateľstva a osídlenia, ekonomiky, technickej a sociálnej infraštruktúry a ďalších údajov s dôrazom na špecifiká obce.

Charakteristiky boli spracované na základe špeciálnych dotazníkov rozvoja, plánovacích podkladov územnej politiky a údajov miestneho úradu.

Popis situácie potenciálu rozvoja je podrobený analýze tak, aby bolo možné získať prehľad o možnostiach smerov rozvoja. Vlastná analýza umožnila po zhodnotení vymedziť rámec možnosti a obmedzení pre ciele programu.

b) strategická časť

Druhý blok je najdôležitejší. Je zostavený s ohľadom na formulovanie stratégie. Tá určuje smerovanie a zámery pre riešenie problémov rozvoja na stanovené obdobie. Stratégia rozvoja je vyjadrená strategickými cieľmi s podrobnejšími špecifickými cieľmi, výberom priorít rozvoja a špecifikáciou opatrení alebo až úloh na ich zabezpečenie. Je spracovaná na základe analytickej časti a záverov SWOT.

Štruktúra cieľov je zostavená z pohľadu špecifik vybraných problémových oblastí obce tak, aby ich bolo možné podporiť porovnávaním relevantnosti k vyšším programovým dokumentom (v súlade s politikou rozvoja SR a plánovacích dokumentoch VÚC).

c) programová časť

Tento blok obsahuje v podstate akčný plán programu. Zabezpečenie jednotlivých cieľov formou projektov. Dôležité sú hlavne projekty, ktoré chce obec realizovať v najbližšom období (do piatich rokov)

Vyhľadávanie a príprava vhodných projektov, ktoré vychádzajú z cieľov a riešia problémy obce s ohľadom na možnosti zabezpečenie finančných zdrojov, ako využiť súčasný majetok, na zosúladenie záujmov a vytváranie partnerských vzťahov sú zavŕšením programovej časti.

V tejto časti boli dominujúce predovšetkým konzultácie, informácie a výsledky prejednávania cieľov na úrovni predstaviteľov samosprávy a obyvateľov obce.

d) realizačná časť

Posledný blok obsahuje manažment programu resp. riadenie naplňania cieľov formou realizácie jednotlivých projektov. Preto nosnou časťou a zavŕšením stratégie je výber typových projektov pre hodnotenie reálnosti cieľov. Je stanovený plán programu a spôsob jeho zabezpečenia

Proces manažmentu (kontrola, monitoring, hodnotenie) je vykonávaný na základe plánu programu (finančný, časový plán, organizačné zabezpečenie), ktorý rešpektuje podmienky na realizáciu a hodnotenie úspešnosti stratégie formou realizácie jednotlivých projektov rozvoja.

Finančný, časový plán postupu a organizačné zabezpečenie je zostavené podľa konkrétnych podmienok obce pre realizáciu a predpokladaných možnostiach zdrojov. Proces plánovania má cyklický a iteračný charakter, nie je to jednorazový akt. V tomto procese je treba hľadať možnosti financovania aj z fondov EU.

Záver

Konečným aktom programu je jeho verejné prejednanie a odsúhlasenie samosprávnym orgánom. Dôležité je odsúhlasenie cieľov, priorít a projektov. Po odsúhlasení je PHSR zverejnený.

1.2.3 Základné pojmy

Trvalo udržateľný rozvoj

Je podmienkou rozvoja, ktorý obmedzuje výnosy požiadavkou trvalého zachovania rozsahu služieb a kvality zdrojov v danom území. Pre neobnoviteľné zdroje berie v úvahu neustálu potrebu nahradzovania zdrojov. Pre obnoviteľné zdroje je to miera využívania do limitu regeneračných schopností.

Strategický cieľ

Predstavuje víziu, pohľad do budúcnosti, ktorý chceme dosiahnuť v danom území v najbližších 5 až 10 rokoch. Predstava života obyvateľov obce/mikroregiónu a životných podmienok v časovom horizonte na koniec ktorého sme schopní reálne dospieť. Vízia je ekvivalentom pojmu strategický, globálny cieľ, hlavný strategický cieľ.

Priorita

Všeobecne predstavuje prednosť pred niečím, prednostný význam alebo právo, dôležitosť a prvenstvo v poradí. Pre tvorbu programov je pojem možné využiť pre stanovenie poradia (ohodnotenie) dôležitosti riešenia jednotlivých problémov zo zoznamu problémov. Poradie potom určuje, ktoré preferované problémy máme riešiť v projektoch.

Špecifický cieľ

Odvođený zo strategického cieľa s nadväznosťou na prioritu. Špecifický cieľ má byť merateľný. Má mieru, ktorej hodnoty vyjadrujeme pomocou merateľných jednotiek (počet osôb, bytov, obyvateľov, pracovné miesta, km, m², Sk a pod). Ciele, ktoré chceme dosiahnuť v danom čase a danom priestore obce alebo regiónu sú stanovené hodnotami týchto mier.

Opatrenie

Prostriedok, ktorým po určitú dobu zabezpečujeme príslušnú prioritu. Ako súbor podmienok pre riešenie projektov a finančných podpor k jednému cieľu. V programoch predstavuje konkretizáciu cieľov priority (napr. definíciu činností, ktoré program podporuje, kritéria pre výber projektov a ich sledovanie, kritéria pre žiadateľov podpory, pravidlá financovania).

Činnosť (aktivita)

V rámci programov a projektov je chápaný ako vecne, časovo, finančne, organizačne alebo inak vymedzený samostatný prvok, zahrňujúci skupinu krokov alebo podrobnejších úloh vykonávaných v procese programu/projektu so svojimi hmotnými alebo nehmotnými vstupmi a výstupmi (výsledkami).

2. Analytická časť

2.1 Analýza potenciálu

Popis potenciálu je vykonaný v prehľadnej štruktúre podľa problémových oblastí spracovaných na základe dotazníkov. Obsahuje popis charakteristík (postavenie a väzby územia v regióne, prírodné podmienky, štruktúru obyvateľstva a osídlenia, ekonomiku, technickú a sociálnu infraštruktúru a ďalšie) obce. Bol naplňovaný na základe podkladov a konzultácií s jednotlivými predstaviteľmi samosprávy obce.

Popis stavu jednotlivých charakteristík obce s dôrazom na jej špecifiká zhrňuje informácie, ktoré sú významné pri hľadaní využitia existujúceho potenciálu. Je to pre potreby analýzy problémov a ich príčin, definíciu cieľov, tak aj pre následne využitie pre projekty (prípravu, posudzovanie, hodnotenie) v širších súvislostiach rozvoja obce.

Popis potenciálu je zameraný na tieto hlavné oblasti:

- a) Základné údaje územia
- b) Ľudské zdroje
- c) Sociálna infraštruktúra
- d) Ekonomika
- e) Technická infraštruktúra
- f) Životné prostredie

Každá časť je doplnená tabuľkou so základnými charakteristikami oblasti.

2.1.1 Základné údaje územia

Obec (charakteristika)

Celkovú situáciu lokalizácie v širšom územnom kontexte zobrazuje predložený výrez mapy. Obec sa nachádza pri meste Poprad. Je situovaná v západnej časti Hornádskej kotliny medzi Nízkymi a Vysokými Tatrami blízko Slovenského raja s nadmorskou výškou 610m. Na severe sú zalesnené Kozie chrbty, na juhu lesné porasty Slovenského Raja. Lesy tvoria 70% územia katastra. Obec spadá do územnej aglomerácie obcí Spišské Bystré, Kravany, Vikartovce, Spišský Štiavnik a Vydrník, ktoré od centra okresu oddeľuje hrebeň Kozích chrbtov. Ako podhorská oblasť Tatier územie má chladnú klímu. Prvá zmienka o obci je z roku 1.294. Ďalší rozvoj územia je limitovaný v rámci podmienok existujúceho stavu

Väzby

Hlavné väzby určuje blízkosť mesta Poprad. Je to najvýraznejšou väzba územnosprávneho členenia aj z hľadiska dobrej a blízkej dopravnej dostupnosti a teraz fungujúcich sociálnych, dopravných a ďalších väzieb oboch sídiel. Sú určené cestnými komunikačnými ťahmi D1 a cesta I/67 Rožňava–Poprad, ktorá spája tatranskú oblasť s Horehroním. Ďalej je to železničná doprava a neďaleké letisko Poprad. Ďalšie väzby sú na veľmi navštevovanú turistickú oblasť Vysokých Tatier a Slovenského raja. Väzbu tvoria aj obce s podobným charakterom, ktorá je formalizovaná v rámci Mikroregiónu a MAS.

Oblasti

Katastrálne územie má pretiahnutý tvar v smere sever - juh. Na severe sú zalesnené Kozie chrbty, na juhu skoro celú polovicu územia zaberajú lesy Národného parku Slovenského raja (tvoria prevažnú časť). Uprostred je Hornádska dolina. Charakteristiku obce vytvára rieka Hornád z prameňa pod Kráľovou hoľou. Z hľadiska urbanizmu sú tri celky: zastavané územie obce, Pod Dubinou a Hranovnicke pleso. Na južných svahoch Kozích chrbtov je pomerne veľká záhradkárka osada. Obec na severe je v susedstve s liečebnou osadou Kvetnica, na juhu s obcou Vernár.

Infraštruktúra

Technické vybavenie obce obsahuje napojenie na základné siete vodovod, plyn, elektrina. Má čističku odpadových vôd. Uvažuje sa o zdvojení diaľkového vodovodu. Obec má dostatok spojení autobusovou dopravou, Železničné a letecké spojenie je v Poprade. Rozvoj obce možno smerovať na základnú technickú infraštruktúru a infraštruktúru súvisiacu s rozvojom turistiky a rozvojom výstavby rodinných domov.

Dokumentácia

Obec má spracovanú novú územno-plánovacia dokumentáciu z r. 2007. Má k dispozícii mapové podklady intravilánu a extravilánu obce, projekty navrhovaných inžinierskych sietí v obci, evidenciu pozemkov. Ďalšie údaje, ktoré charakterizujú obec sú uvedené na internetovej stránke. Hlavné údaje sú v nasledujúcej tabuľke:

Charakteristika územia

Pôdny fond (ha)	Rozloha katastra: 3247,4 ha		
	Poľnohospodárska pôda (ha): 1.268		
	orná pôda (ha): 846,8	trvalé trávnaté porasty: 285	záhrady: 52,2
	lesy (ha): 1835	zastavaná plocha: 26,5	vodná plocha: 23,1
	Ostatná plocha (ha): 94,8		

2.1.2 Ľudské zdroje

Obyvateľstvo

Celkový počet trvalo žijúcich obyvateľov obce v súčasnosti je 2.966 (2014). Počet obyvateľov neustále rastie. V súčasnom období je charakteristický vysoký nárast rómskeho obyvateľstva. Z hľadiska zaradenia do spoločnosti je však štruktúrovaný. Prognózou do ďalšieho obdobia je ďalší nárast. Z toho dôvodu je podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku nadpriemerný a nízky v poproduktívnom. Väčšina obyvateľov je slovenskej národnosti a rímskokatolíckeho vyznania. Zaujímavosťou je prevaha mužov. V rámci rozvojového plánu bude venovaná pozornosť otázkam súvisiacich s nárastom obyvateľstva a životu Rómom.

Bývanie

Predstavujú hlavne byty v rodinných domoch rôzneho veku a stavebnotechnického stavu. Celkový počet domov je 519 (2001), z toho je 84 neobývaných. Počet bytov je 593, z toho neobývaných 91, čo je vysoký počet. Obložnosť bytov 4,93 je vysoká (podiel Rómov). Je záujem o výstavbu RD a sú pripravené lokality na výstavbu (u jednej komplikuje výstavbu preložka elektrického vedenia a vlastnícke vzťahy). V rámci programu rozvoja je potrebné sa zamerať bývaniu Rómov v osade (je bez technickej infraštruktúry).

Zamestnanie

Súčasnú aktivitu (PD, školstvo, obchod a služby) nedávajú veľkú šancu pre zvyšovanie zamestnanosti v obci. Obyvatelia budú aj naďalej odkázaní na pracovné príležitosti viazané na Poprad a Svit. To zostane aj v budúcnosti. Do ekonomického procesu je zapojených 46 % (ekonomická aktivita je nižšia ako priemer okresu Poprad, 53 %). Nezamestnaný sú väčšinou Rómovia. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu. Dá sa predpokladať, že sa bude aktívnejšie rozvíjať sféra služieb prostredníctvom živnostenských činností v oblasti turistiky.

Vzdelanie

Z hľadiska kvalifikačnej štruktúry prevažuje základné a stredoškolské vzdelanie s rôznym zameraním. Kvalifikačná štruktúra vyhovuje súčasným potrebám. Obec však v súčasnosti nemá výrazne aktívne skupiny obyvateľov pre rozvoj obce. Možnosť pre presadzovanie podnetov obyvateľov vyžaduje ich zapojenie do aktivít rozvoja obce. V súčasnosti ich aktivizuje len starosta so zastupiteľstvom. V nadväznosti na mikroregión je vhodnou podmienkou rozvoj aktivít jeho obyvateľov, čo je možno zahrnúť do vzdelávacej stratégie rozvoja obce.

Charakteristika Ľudských zdrojov

Obyvateľstvo (počet),%	Trvalo žijúci v obci: 3008 (10/2015)	muži: 1543	ženy: 1465
	Národnosť, Slovenská: 75%	Maďarská: 0%	Rómska: 23%
	Vierovyznanie, Rím-kat.: 83%	Evanjelické.: 4%	Ostatní: 13%
	Nezamestnanosť: 15%	Prírastok obyvateľov: 50 /rok	
	Vek, predproduktívny: 33%	produktívny: 57%	poproduktívny: 10%
Bývanie (počet)	Domov celkom: 614	Neobývaných: 84	Schátralé: 48 bytov
	Počet bytov celkom: 593	Potreba: 146 bytov	Obložnosť: 4,93

2.1.3 Sociálna infraštruktúra

Služby

Vybavenosť obchodnej siete je zastúpená niekoľkými predajňami potravinárskeho tovaru a nákupným strediskom s rôznym tovarom a službami (textil, reštaurácia apod.). V Gazdovskom dvore je bar, ďalšími podnikmi sú reštaurácia Delta, B Club a Caffè Bar. Obyvatelia využívajú aj obchodné zariadenia v meste Poprad. Preto v obci nechýba ďalšie rozširovanie obchodov. Chýbajú však ubytovacie zariadenia. Pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie je potrebné uvažovať s rozšírením ďalších služieb v rámci aktivít mikroregiónu.

Zdravotníctvo

Obec má vlastné zdravotné stredisko s ambulanciami (praktického lekára pre dospelých, pediatra a zubného lekára) a lekáreň. Obyvatelia využívajú aj služby zdravotných stredísk v Poprade. Obec v súčasnosti neprevádzkuje žiadne zariadenia sociálnej starostlivosti. Stacionár prevádzkuje katolícka charita. V obci je aj stanica Rýchlej zdravotníckej pomoci

Školstvo

V obci sú dve materské školy, jedna základná škola a detašované pracovisko špeciálnej základnej školy (ŠZŠ). Nemá jasle. Materská škola a detašované pracovisko ŠZŠ slúžia Rómom a je umiestnená blízko osady. Pri Hranovnickom plese je bývala škola v prírode, ktorá nefunguje. Nevyužíva sa a chátra. Pre ZŠ je pripravovaná výstavba telocvične. Vzhľadom k blízkosti Popradu nárast obyvateľstva nebude mať vplyv na zvyšovanie potreby sociálnej vybavenosti. Najbližšie vzdelávacie centrá sú v Poprade (stredné školy, apod.).

Kultúra

V obci sú dva kostoly (katolícky, evanjelický), fara, dva cintoríny, dom smútku. Rímsko-katolícky kostol spoločne s plánovaným múzeom modrotlače (dielňa a farbiareň) je národnou kultúrnou pamiatkou. Je tu kultúrny dom, ktorý nie je dost' využívaný pre kultúrne akcie a obecná knižnica. V obci je niekoľko spolkov a organizácií (chrámový zbor, ČSČK, folklórny súbor Kochmanik). Vybavenosť v súčasnosti postačuje. Pre zlepšenie života Rómov je navrhnuté komunitné centrum.

Ostatné

Obec má futbalové ihrisko, požiarňu zbrojnicu, poštu a políciu. Pre letné športy sa využíva futbalový štadión. Chýba ďalšie vybavenie. Nie je telocvična. Pre širší rozvoj športového vyžitia má obec pomerne dobré predpoklady. Snahou je vybudovať nové športoviská. Do budúcnosti je vhodné zakomponovať zariadenia pre očakávané aktivity mikroregiónu (napr. cyklotrasy) v oblasti turistiky a agroturistiky.

Charakteristika sociálnej infraštruktúry

Obchod, služby	Predajne (počet):	Sortiment: potraviny, zmiešaný tovar	
Zdravotníctvo	Zdravotné stredisko/lekár: áno, lekáreň		
	Iné zdravotné a sociálne služby: v Poprade, Stacionár pre seniárov		
Kultúra, školy, šport	Materská škôlka: 1	Základná škola: 2	Stredná škola: 0, PP
	2xkostol , fara, cintorín	Kultúrny dom, knižnica	Futbalový štadión
	Kultúrne spoly: folklórny súbor Kochmanik, ČSČK Športové kluby: futbalový , šachový, hasičský,		
	Poľovníctvo, vodný šport: poľovnícky Dubina, možnosti: poľovné revíry, potoky		
Ostatné	Pohostinstvo, bistro	pošta, požiarň zbrojnica, polícia, klub dôchodcov	

2.1.4 Ekonomika

Podnikanie

Celkovú ekonomickú situáciu a podnikateľskú činnosť obce je možno charakterizovať, že zodpovedá štandardne veľkosti a počtu obyvateľstva. Sú tu rozvinuté súkromné výrobné a komerčné služby. V minulosti boli zrušené tradičné remeselné a priemyselné prevádzky (výrobná modrotlač, píla, mlyn, apod.). Je tu veľké Poľnohospodárske družstvo. Lesy obhospodaruje urbárska spoločnosť (združenie vlastníkov), časť patrí cirkvi a Lesom SR. Ďalší rozvoj výroby je možno očakávať v prípade vzniku priemyselného areálu (výroba, skladovanie, výrobné a dopravné služby v areáli PD. Program obce by mal sledovať tiež podporu malým podnikateľom so zameraním na turistiku a agroturistiku.

Činnosti

V obci je v súčasnosti niekoľko prevádzok zameraných na ťažbu štrkopieskov, priemyselnú a remeselnú výrobu, stavebníctvo a skladové hospodárstvo. V obci sú píly, kamenárstvo, stolárstvo, sklenárstvo, autoopravovňa, pneuservis, dopravné a skladovacie služby.

Poľnohospodárske a lesnícke podniky zostávajú tradičným odvetvím (zamestnávajú približne tretinu ekonomicky aktívnych obyvateľov obce). Poľnohospodárska výroba je sústredená v PD, so sídlom v Hranovnici (obhospodaruje pôdu aj v susedných obciach, Vernár, Spišský Štiavnik, Poprad, Hozelec). Rastlinná výroba sa orientuje väčšinou na pestovanie obilovín, zemiakov a objemových krmovín. Živočíšna je zameraná na chov hovädzieho dobytku.

Lesy sú zaradené v kategórii hospodárskych lesov s dominantnou produkčnou funkciou. Lesné hospodárstvo sa vyznačuje komplikovanými vlastníckymi vzťahmi. Lesy patria rôznym vlastníkom. Lesné podniky v obci obhospodarujú lesy aj v okolitých katastrach. Hlavnými hospodármi sú urbariát, ktorý má sídlo v Hranovnici a obhospodaruje lesy združených súkromných vlastníkov a spoločnosť Pro-Populo, ktorá obhospodaruje cirkevné lesy.

V súčasnosti v obci nefungujú žiadne zariadenia cestovného ruchu. Rekreačná funkcia je zastúpená len chatovou osadou. Obec nemá v súčasnosti fungujúce atraktivity, ktoré by vyúsťovali do potreby rozvoja cestovného ruchu. Prípadní návštevníci využívajú zariadenia mesta Poprad. Potenciál obnovenia atraktivity z hľadiska turistiky, rekreácie a cestovného ruchu vo využití významných hodnôt územia (vznik cyklistickej trasy v Hornádskej doline, Hranovnické pleso, lyžiarsky svah, pamiatky, archeologické náleziska apod.). Vzhľadom k polohe (Poprad, Tatry, Slovenský raj) obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Šancou je rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky s väzbou na mikroregión (MAS, napr. turistické trasy všetkého druhu).

Ekonomická charakteristika

Podnikateľské subjekty	Celkový počet: cca 20		
	živnostníci:	s.r.o./a.s :	súkromní roľníci :
Priemysel	Výroba (druh): ťažba štrkopieskov, píla, betónové dlažby		
	Ostatné (druh): autoservis, pneuservis, sklenárstvo, stolárstvo, kamenárstvo		
Hospodárska činnosť	Poľnohospodárstvo, (druh): družstvo rastlinná, živočíšna výroba		
	Lesné hospodárstvo: áno, produkčný, urbariát, Pro-Populo		

2.1.5 Technická infraštruktúra

Doprava

Obec má napojenie na okolie cestou 1/18 a diaľnicu D1 (Bratislava – Žilina – Košice), ktoré sú súčasťou transeurópskych dopravných trás. Obcou prechádza cesta I/67, definovaná ako cestná komunikácia určená pre turistickú dopravu (Krakov, Poprad, Vernár), ktorá spája obec s horehroním. Železničná stanica je v Poprade, kde je aj letisko. Autobusovú dopravu zabezpečuje SAD. S týmito dopravnými väzbami je vhodné plánovať v programe. S rozvojom IBV sú potrebné nové miestne cesty a chodníky. Zriadenie (nie sú) parkovacích plôch, trasy pre cyklistov je možno budovať tak, aby podporili zameranie na turistiku a agroturistiku.

Voda

Obec je zásobovaná pitnou vodou z Liptovskej Tepličky, ktorá tečie do obecného vodojemu. Z neho do vodovodnej siete obce. Niekde sú využívané aj vlastné studne. Obec má vybudovanú kanalizáciu: Odpadové vody sú odvádzané pomocou zberača do ČOV (čistiarne odpadových vôd). S novou IBV je potrebné rozšírenie vodovodnej siete. V tomto ohľade hlavne v rímskej osade. Okrem rieky Hornád obcou preteká Vernársky a Dubinský potok. Zaujímavosťou je nezamrzajúci Teplý potok. V programe by nemalo chýbať opatrenie na zlepšenie čistoty a protipovodňové opatrenia (hlavne toku Hornád).

Siete

Elektrické rozvody sú vedené vzdušne. V súvislosti s novou výstavbou rodinných domov sú potrebné niektoré preložky odbočením z jestvujúcej vzdušnej VN linky káblovým rozvodom. Počet trafostaníc zatiaľ postačuje. Verejné osvetlenie je vzdušné. V súčasnosti potrebuje údržbu, rozšírenie pre novú výstavbu. Obec je napojená na rozvod plynu. Vykurovanie je riešené v hlavnom podiele plynom, potom drevom a v menšej miere elektrinou. Vykurovanie je lokálne. Katastrálnym územím prechádza VVN vedenie. Vo vzťahu k predpokladanému rozvoju obce v oblasti bývania, rekreácie, športu a miestneho priemyslu dôjde k rozšíreniu energetických rozvodných zariadení.

Ostatné

Telekomunikačné spojenie je prevádzkované diaľkovými telekomunikačnými optokáblami. Sú vedené káblami. Je potrebné rozšíriť komunikačné siete (internet, rozhlas, TV) pre novú výstavbu RD. Miestny rozhlas je potrebné rekonštruovať. Počet telefónnych liniek v obci uspokojuje požiadavky. Obec je napojená na internet a má vlastnú stránku.

Charakteristika technickej infraštruktúry

Doprava	Cesty: miestne, I/67, 1/18, III/06716, III/018157, D1	Spoje: SAD	Železnica, letisko: Poprad, 4-7 km
Voda	Potok: Vernársky, Dubinský	Vodovod: áno	Stav: dobrý, nový pre IBV
	Kanalizácia: áno, nová pre IBV	Čistiareň: áno	Iné: Teplý potok
Teplo, Plyn, Elektrina	Vykurovanie: Plyn, drevo	Rozvod plynu: áno	Teplá voda: lokálne
	Rozvod tepla: nie	El. vedenie: vzdušné	Osvetlenie: dobré
Telekomunikácie, Iné	Internet: áno	Miestny rozhlas: áno	Kábová televízia: nie

2.1.6 Životné prostredie

Prostredie

Z hľadiska životného prostredia je obec možno charakterizovať, že má v celku uspokojujúci stav. Nenachádzajú sa tu prevádzky, ktoré by negatívne ovplyvňovali životné prostredie. V samotnej obci absentujú veľké priemyselné podniky. Pozornosť je potrebné venovať len frekventovanej cestnej doprave na ceste I/67 a lomu Dubina (hluk). Problémom sú znečistenia a chýbajúce technické vybavenie v niektorých častiach obce (rómska osada). Životné prostredie obce je zachovalé, bez výraznejších negatívnych vplyvov, čo činí lokalitu atraktívnou pre výstavbu nových domov a ďalší rozvoj obce. Možnosti poskytuje zlepšovanie prostredia s ohľadom na rozvoj turistiky a agroturistiky.

Odpad

Obec nemá na svojom území riadenú skládku tuhého odpadu. Komunálny odpad, stavebná suť a veľkoobjemový odpad sú odvážané na riadenú skládku. Problémom sú občasné čierne skládky a lokálne znečistenia. Sú hlavne v PD, v blízkosti vodných tokov predovšetkým Hornádu a tiež občasné živelné skládky odpadu v rómskej osade a v chatovej osade, čo pri súčasnom rozvoji obce veľmi negatívne vplyva na čistotu prostredia i povrchových a podzemných vôd. Separuje sa sklo, kovový odpad, plasty, papier. Zámerom je výstavba zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie recykláciu odpadov.

Ochrana

Územie obce sa nachádza v rôznom stupni ochrany. Je tu spoločná hranica národných parkov Nízke Tatry a Slovenský raj. Vyskytujú sa tu však aj ďalšie prírodné pamiatky a rezervácie ako sú Hranovnické pleso s výskytom travertínov a skupinou teplých prameňov, Hranovnická dubina s dubom zimným a Vernárska tiesňava). V rámci sústavy Natura 2000 je v pozornosti aj celý horný tok rieky Hornád.

Hodnoty

Hlavným potenciálom obce je príroda. Blízkosť národných parkov Nízke a Vysoké Tatry a Slovenský raj je zdrojom pre rozvoj turistiky. Devízou obce je tiež bohatosť územia na zaujímavosti a hodnoty ako sú chránené objekty (rímsko-katolícky kostol, dielňa a farbiareň s výrobou modrotlačce), hustá sieť archeologických lokalít z rôznych časových období, zachovalá pôvodná urbanistická štruktúra, zachované pôvodné objekty (drevené stodoly s murovanými piliermi, sypance, či kúpalisko na Hranovnickom plese s Teplým potokom. Kvalitu životného prostredia aj do budúcnosti bude pozitívne ovplyvňovať ochrana obce krajinnou štruktúrou v zmysle zákona o ochrane prírody.

Charakteristika životného prostredia

Odpad	Odvoz: skládku	likvidácia: skládku	Separovaný zber: áno
	Divoké skládky, (počet): áno, rómska a chatová osada		
Znečistenie	Zdroje: lokálne, doprava, lom	Voda: Potoky, vypúšťanie odpadu	
	Ovzdušie: nie	Pôda: nie	Hlučnosť: čistočne
Chránené územia, pásma	Nízke Tatry, Slovenský raj, Hranovnické pleso, Hranovnická Dubina		
	Siete: plyn, voda, elektrina	Potok: Vernársky, Dubinský, rieka Hornád	
Kultúrne hodnoty	Kultúrne pamiatky: Rím-kat kostol, dielňa a farbiareň modrotlačce	Ďalšie: archeologické lokality, Hranovnické pleso, sypance, stodoly	

2.2 Analýza problémov

Vychádza zo stavu a potenciálu obce popísaný v predchádzajúcej kapitole. V úvodnej časti je spracovaná stručná analýza jednotlivých oblastí na základe popisu charakteristík súčasného stavu s ohľadom na identifikáciu a analýzu problémov a ich príčin s prípadným zdôvodnením. Analýza a jej zhrnutie je spracovaná v štandardnej štruktúre metódy SWOT.

Univerzálna analytická metóda SWOT slúži pre jednotnú identifikáciu a formalizáciu výsledkov analýzy so zameraním na rýchly prehľad o dobrých a zlých stránkach obce, možnosti zlepšenia, predpokladov a rizík rozvoja. V ďalšom kroku umožňuje formalizovať "vízie" (strategické ciele), vybrať a určiť priority. Tento krok je spracovaný v ďalších kapitolách. Metóda je používaná v programoch a projektoch rozvoja s väzbou na fondy EÚ.

V prípade ďalšieho spresnenia Programu obce jej štruktúru možno použiť tiež pre podrobný rozbor vybranej oblasti, strategický cieľ, alebo na opatrenie z vyššieho programu alebo koncepcie vo všetkých hlavných súvislostiach, ktoré sú popísané v úvodnej analýze a ktoré sú predmetom posudzovania z hľadiska riešenia ďalšieho rozvoja obce.

Analytická časť je popísaná v tejto štruktúre a obsahu:

a) z hľadiska štruktúry sleduje rámec metódy SWOT podľa ktorej sú popísané::

- silné stránky (určujú potenciál obce)
- slabé stránky (určujú možnosti zlepšenia)
- príležitosti (určujú vhodnosť využitia potenciálu, ciele)
- riziká (určujú limity pre realizáciu)

b) z hľadiska obsahu sú na základe popisu jednotlivých charakteristík potenciálu sledované (tam, kde je to vhodné) tieto problémové oblasti:

- a) územie
- b) ľudské zdroje
- c) sociálna infraštruktúra
- d) ekonomika
- e) technická infraštruktúra
- f) životné prostredie

c) celkové zhrnutie analýzy je spracované v štandardnej štruktúre SWOT.

2.2.1 Silné stránky (daný potenciál)

Územie

Obec je sídlo s tradičným podhorským charakterom územia charakterizujúce celý región Spiš. Vzhľadom k nadmorskej výške (610 m nad morom), pomerne čistému životnému prostrediu, blízkosti lesov a horských masívov je vhodné na využitie rozvoja obce. Územie vo svojich väzbách k susedným obciam, vytvoreného mikroregiónu a MAS s podobným charakterom zamerania na tradičné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo ako aj blízkosť spojenia na dopravné cesty (letisko, D1, železnica) sú územné dispozície, ktoré predstavujú potenciál a priaznivé predpoklady pre rozvoj miestneho hospodárstva a turistického ruchu.

Ľudské zdroje

Celkovo je možno charakterizovať priaznivú štruktúru obyvateľstva predovšetkým z hľadiska zloženia obyvateľov (predproduktívny vek 33% a poproduktívny vek 10%). V obci je trend neustáleho nárastu obyvateľov, ktorý súvisí s populáciou Rómov. Z hľadiska zamestnania obyvatelia budú naďalej odkázaní na pracovné príležitosti viazané na okresné sídlo Poprad. Silnou stránkou je záujem obce inicializovať aktivity obyvateľov pre ďalší rozvoj obce a orientácia na prácu s mládežou.

Sociálna infraštruktúra

Z hľadiska občianskej vybavenosti vo vzťahu k veľkosti obce predstavuje súčasný štandard. Nemá výrazné silné stránky. V rámci stratégie je však snaha obce zvýšiť kvalitu života v rôznych oblastiach (zabezpečenia bezpečnosti v obci, zlepšenia školských zariadení, starostlivosť o starých obyvateľov zriadenie komunitného centra). Z hľadiska bývania je to snaha o zlepšenie infraštruktúry pre rómsku osadu. Jednotlivé problémy budú zahrnuté do cieľov programu rozvoja obce.

Technická infraštruktúra

V tejto oblasti je silnou stránkou to, že obec má všetky základné siete okrem problému zabezpečenia niektorých častí územia v pomerne dobrom stave. V prípade ďalších zámerov je však potrebné uvažovať s ich rozšírením a modernizáciou predovšetkým pri novej výstavbe rodinných domov a tiež do budúcnosti s väzbou na rozvoj služieb pre turistiku ako aj agroturistiku (telekomunikácie, televízia, rekonštrukcia miestnych komunikácií, osvetlenie, parkovacie miesta, apod.)

Ekonomika

Vzhľadom na charakter obce a jeho okolia v tejto oblasti silnou stránkou obce je tradičné poľnohospodárstvo, ktoré sa môže zamerať na nové štandardy trhu, ktorými sú zdravé potraviny (s ohľadom na bezpečnosť a kvalitu potravín). Silnou stránkou sú ľudské zdroje, ktoré sú zdrojom pracovných síl pre Poprad. Prírodné podmienky sú silnou stránkou s väzbou na možnosti rozvoja turistiky a agroturistiky v mikroregióne a MAS.

Životné prostredie

Obec má veľkú časť územia, ktoré vyžadujúci zvláštnu ochranu. Súčasne toto územie poskytuje predpoklady pre budúci rozvoj obce. Prírodné špecifiká dopĺňujú charakter obce a sú potenciálom aj pre mikroregión. V súlade s dobrým stavom životného prostredia okolia obce napriek lokálnym znečisteniam vyplývajúcich z chýbajúcej infraštruktúry, môže sa obec stať po vybudovaní športovo rekreačných zariadení dostatočne atraktívnou pre rozvojovú oblasť turistiky a agroturistiky, čím sa môže zvýšiť kvalita života jej obyvateľov.

2.2.2 Slabé stránky (možnosti zlepšenia)

Územie

Je poznamenané predchádzajúcimi zámermi rozvoja a súčasnými záujmami trhu. Slabou stránkou územia obce je, že leží mimo rámec nadregionálneho záujmu. Tento deficit je možno v súčasnosti nahradiť zapojením sa do mikroregionálnej spolupráce založenej na dynamike aktivít rozvoja. Obec je orientovaná len na doplnkový rozvoj bývania a poľnohospodárstva, bez využívania prírodných hodnôt pre rozvoj funkčnej nadstavby, ako je rekreácia, šport a cestovný ruch.

Ľudské zdroje

V oblasti demografickej štruktúry a sociálneho zloženia je v súčasnosti stav nad priemerom počtom rómskeho obyvateľstva (45%). Slabou stránkou je aktívna politika zamestnanosti, chýba viac vzdelávanie a rekvalifikácia. Väčšina súčasných problémov obce vyplýva z dlhodobého zanedbávania jej rozvoja. Dosídlenie by znamenalo ozdravenie súčasnej štruktúry. Bezperspektívnosť nedáva podnety obyvateľom. Z toho vyplýva aj málo aktívne zapojenie obyvateľov do riešenia problémov obce. Obyvatelia budú aj naďalej odkázaní na pracovné príležitosti viazané na okresné sídlo.

Sociálna infraštruktúra

Z jednotlivých oblastí (školsťvo, zdravotníctvo, sociálna starostlivosť, kultúra a osveťa, telovýchova, šport, obchod a služby) obec zaostáva v sociálnej starostlivosťi. Kultúra a osveťa je bez viditeľných aktivít (nevyužitý kultúrny dom). Zlepšenie vyžadujú aj podmienky pre telovýchovu a šport mládeže. Potrebné je významné zvýšenie aktivít predovšetkým v osveťe, ktoré ovplyvňujú sociálne vzťahy a rozvoj ďalších aktivít obyvateľov. Predpokladom jeho naplnenia je stotožnenie sa s hodnotami územia a krajiny, rešpekt k histórii a hrdosť na ojedinelosť lokality.

Ekonomika

Je slabou oblasťou. Existujúce podnikateľské subjekty neprinášajú väčšiu pridanú hodnotu a nezvyšujú zamestnanosť. Ak majú byť plnené ciele programu, zlepšenie stavu vyžaduje predovšetkým poľnohospodárska enviromentálna výroba, podpora remeselnej výroby z vlastných zdrojov a rozvoj služieb pre turistický ruch. Obec zatiaľ nevyužíva dobré prírodné a územné situačné podmienky blízkosť Tatier a Slovenského raja pre rozvoj cestovného ruchu. Je určitým zázemím pracovnej sily pre okolité mestá Svit a Poprad. Slabinou je malý záujem obyvateľstva o podnikanie a malé zdroje obce pre rozvojové zámery.

Technická infraštruktúra

Slabou stránkou je nedostatočné vybavenie niektorých častí územia a predovšetkým je to územie rómskej osady, čo spôsobuje lokálne znečistenia. Rozvoj inžinierskych sietí má byť riešený v súlade s novým územným plánom a využiť tak, aby nebol prekážkou rozvoja v oblasti turistiky a agroturistiky. Podmienkou pre širšie rozvojové zámery je vhodné spojiť v rámci mikroregiónu.

Životné prostredie

Problém osobitnej ochrany nevyžaduje žiadna hlavná oblasť (ovzdušie, voda, prašnosť, kontaminácia pôdy). Slabinou sú lokálne znečistenia (potoky, tuhý a tekutý odpad, čistota lesa, verejné priestranstvá) a občasná existencia čiernych skládok. Záťažou sú niektoré nevhodne umiestnené prevádzky. Zlepšenie si vyžaduje aj komunikácia s kompetentnými partnermi z hľadiska využitia chránených oblastí.

2.2.3 Príležitosti (šance využitia potenciálu)

Územie

Dané podmienky územia pre tradičné a environmentálne poľnohospodárstvo ako aj lesné hospodárstvo, vhodné životné prostredie s vysokohorským prostredím, možnosť spolupráce so susednými obcami, blízkosť spojenia s letiskom, železnicou, cestami a blízkosť oblasti Vysokých a Nízkych Tatier a Slovenského raja sú hlavné predpoklady pre stratégiu rozvoja územia s väzbou na rozvoj mikroregiónu MAS Pramene. Je tu príležitosť využiť ľudský potenciál, modernizovať základnú infraštruktúru a vytvárať podmienky pre podnikateľov.

Ľudské zdroje

Vytvoriť možnosti využitia voľnej pracovnej sily s primeranou kvalifikáciou predovšetkým v perspektívnych oblastiach pre podmienky obce. Do programu rozvoja obce je vhodné zahrnúť aktívnu osvetu a školenia a tým podporiť aj riešenie nezamestnanosti so zameraním na trhom požadované smery. Hlavné zameranie sústrediť na malých podnikateľov do oblasti služieb, turistiky a agroturistiky. Príležitosťou je lepšia osvetu a komunikácia s rómskym obyvateľstvom. Je potrebné sa zamerať na prácu s deťmi. Hľadanie ciest (vzdelávanie) pre aktívne zapojenie obyvateľov do riešenia problémov obce je príležitosťou jej rozvoja.

Sociálna infraštruktúra

Obchodno-obslužnú činnosť zladit' so zámermi mikroregiónu (turistika, agroturistika) a postupne zvyšovať štandard a rozširovať okruh služieb. Hľadať možnosti zlepšenia a rozvoja sociálnych služieb s orientáciou na Rómov a dôchodcov. Hľadať nové zdroje pre rozvoj kultúrnych aktivít (využiť fondy). Obec by mala vytvárať tiež podmienky pre vznik spoločenstiev a komunít.

Ekonomika

Hlavný zdroj je rozvoj poľnohospodárskych produktov s väzbou na rozvoj malého podnikania. Príležitosť vytvárajú možnosti výroby zdravých potravín s väzbou na agroturistiku a následný rozvoj služieb pre turistiku. Pre podporu podnikateľom je možno využiť štrukturálne fondy. Možnosti v oblasti CR sú napr. cyklistická trasa v Hornádskej doline, zviditeľnenie krajinných útvarov na Hranovnickom plese, vrátane využitia objektu pri Teplom potoku, či nevyužitý lyžiarsky svah s vlekmí, vybudovanie zariadení, rekreačno športového areálu apod. Voľné ľudské zdroje sú predpokladom pre rozvoj služieb a remeselnej výroby (nové pracovné príležitosti). S týmto súvisí aj rozvojový marketing, ktorý by mal byť vykonávaný obcou.

Technická infraštruktúra

V tomto prípade je možnosť využiť fondy EU na dobudovanie a modernizáciu sietí, verejného osvetlenia, úpravy potokov, vybudovanie parkovacích plôch, upraviť miestne a prístupové cesty. Zlepšiť informovanosť obyvateľov prostredníctvom rozširovania pripojenia na internet, káblovej televízie, apod.

Životné prostredie

Využiť možnosti podporných fondov na rozvoj vidieka pre zlepšenie kvality života občanov, skultúrnenie obce, zachovania kultúrneho dedičstva, obnovu a rozširovanie cyklotras, turistických trás, rozvoj rybárstva, poľovníctva, s väzbou na turistiku a agroturistiku (možnosť čerpania finančných prostriedkov na ŽP z kohézneho fondu). Príležitosť poskytuje aj zlepšenie komunikácie s partnermi z hľadiska využitia územia obce a chránených oblastí v súlade s rozvojom obce a mikroregiónu.

2.2.4 Riziká (hrozby a limity)

Územie

Medzi hlavné riziká patrí nedostatočná dokumentácia rozvoja územia, malý záujem partnerov v rámci mikroregiónu pre spoločné akcie (vrátane malých a stredných podnikateľov) a zlá spolupráca pri ich realizácii. Pre uvažované zámery rozvoja obce s väzbou na fondy EU to môže byť nedostatočná previazanosť projektov, nedostatok financií na striktné koofinancovanie, neschopnosť včas a v potrebnom rozsahu získať vlastné alebo požičané zdroje alebo zdroje spolufinancovania projektov zo štátneho rozpočtu. Podmienkou je spracovanie stratégie mikroregiónu s dynamickými cieľmi rozvoja.

Ľudské zdroje

Z predchádzajúceho obdobia môže byť prekážkou trvalý stav sociálnej klímy a tým dosiaľ pretrvávajúci nezáujem obyvateľstva a malá angažovanosť na riešení úloh rozvoja. Príčinou môže byť pokles životnej úrovne, nedostatočné výsledky projektov rozvoja, ktoré predkladá obec. Ďalšou príčinou môže byť nedostatok informácií a chýbajúce spojenie reprezentantov samosprávy s obyvateľstvom. Rizikom je aj odliv vzdelaných mladých ľudí.

Sociálna infraštruktúra

Rizikom je predovšetkým neschopnosť alebo zlé pripravené projekty na podporu riešenia nezamestnanosti, ktorá je v popredí záujmu rozvojovej politiky zaostávajúceho regiónu do ktorého patrí aj obec. Rizikom je predovšetkým finančné zabezpečenie, ktoré stroskotá pri nezájmu investorov pretože obec nemá vlastné zdroje. Rizikom môžu byť nevysporiadané vlastnícke vzťahy. Rizikom je možnosť praktík, ktoré by skomplikovali prísun zdrojov z EU.

Ekonomika

Primárnym rizikom je nedostatok financií, malý záujem investorov a partnerov mikroregiónu podieľať sa na rozvojových zámeroch. Sekundárnym je nedostatočná pripravenosť obce na manažment rozvoja, slabý marketing pre získavanie partnerov k podnikaniu a investovaniu. V neposlednej rade zlé pripravené projekty rozvoja. Rizikom do ďalšieho obdobia je, že pri otvorení trhu EU dôjde k zvýšenému konkurenčnému tlaku.

Technická infraštruktúra

Príčinou rizika v tejto oblasti aj pre ostatné rozvojové zámery môže byť nevybudovanie technického vybavenia pre niektoré časti územia alebo neriešenie miestnych komunikácií s väzbou na rýchle spojenie s nadradenými, čím bude pretrvávajúť komunikačná izolácia územia obce vo vzťahu k ľahšej dostupnosti širšieho okolia (turistov, investorov, podnikateľov). Ďalším môže byť nedostatok financií pre obnovu problémových a rozširovanie nových sietí.

Životné prostredie

Nedostatok podpory a financií na zlepšenie čistoty potokov a stavu lesov. Málo efektívne projekty využitia prírodných a rekreačných možností pre turistiku a agroturistiku. Nedoriešené technické vybavenie rómskej osady alebo problémy chatovej oblasti. Rizikom sú aj zvýšené investície podľa smerníc EU na životné prostredie.

2.2.5 Súhrnná analýza SWOT

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • prírodné podmienky • neznečistené životné prostredie • blízkosť mesta Poprad • spolupráca so susednými obcami • blízkosť letiska, železnice a hlavných ciest • zdravá poľnohospodárska produkcia • blízkosť Nízkyh a Vysokých Tatier • a národného parku Slovenský raj • primeraná technická infraštruktúra • archeologické lokality • teplé pramene • lesné hospodárstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • nedokončená tech.infraštruktúra • nedefinované ciele mikroregiónu • nevyužitý kultúrny dom pre kultúru • malý záujem o podnikanie v obci • absencia služieb pre turistiku • malá aktivita obyvateľov na rozvoji • málo kultúrnych aktivít • nevyužitie možnosti územia pre rozvoj • neexistencia silných podnikateľov • nedostatočný rozvojový marketing • 45% populácie Rómov • málo objektov pre turistický rozvoj

Príležitosti (šance)	Riziká (hrozby)
<ul style="list-style-type: none"> • partnerstvo v mikroregióne • využitie štrukturálnych fondov EU • dobrá návštevnosť národných parkov • environmentálna produkcia potravín • rozvoj turistiky, agroturistiky • voľná pracovná sila • zlepšenie informovanosti obyvateľov • rozvojový marketing obce • podpora rozvoju malých podnikateľov • využitie kohézneho fondu pre oblasť ŽP • vzdelávanie mládeže 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok financií • rast nezamestnanosti • nezájum investorov • nedostatok informácií • neangažovanosť obyvateľstva • nedostatočné partnerstvá • nepripravené projekty rozvoja • zvýšenie konkurenčného tlaku EU • odliv kvalifikovanej sily • neinformovanosť obyvateľov • málo efektívne projekty

3. Strategická časť

3.1 Stratégia a ciele programu

Obec svojím územím a obyvateľstvom vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, kultúrny, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na vedomí jeho svojbytných hodnôt s ohľadom na kombináciu zostávajúceho charakteru vidieka s tradičným poľnohospodárstvom a slabou ekonomikou, ale s možnosťami rozvoja, ktoré je možno využiť v rámci spolupráce so susednými obcami.

Stratégia je zameraná na zdravý a komplexný vývoj obce v rámci trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti v celkovom kontexte regionálnej politiky VÚC, SR a Európskej únie. Hlavným zmyslom predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele organizačné, informačné, dokumentačné a ekonomické) k podnieteniu podpory obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržovania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

- Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadani riešenia na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov pre riešenie problémov na dané obdobie.
- Stratégia je stanovená cieľmi na najvyššej úrovni programu (strategické ciele), ktorými je formulovaný pohľad do budúcnosti na najbližších 5 až 10 rokov. V prípade tohto programu obce je možno predpokladať jeho aktuálnu platnosť na 5 rokov (v súlade s programami vyššej úrovne s týmto horizontom) s jeho pravidelnou aktualizáciou v zmysle cyklického a iteračného charakteru strategického plánovania
- Rozvojová stratégia predstavuje nový integrovaný prístup, ktorý je v súčasnosti zameraný na problém ekonomického zaostávania území identifikovaných v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR a jej operačných programoch. Medzi identifikované zaostávajúce regióny patrí aj územie PSK a teda aj obec.
- Z predchádzajúceho vyplýva aj väčšia finančná podpora pre tento región. Pretože podmienkou je relevantnosť cieľov obce s vyššími programami je v rámci definovania cieľov vykonaný ich výber a porovnávanie. Dôležitou súčasťou je formulácia cieľov vo vzťahu k torbe stratégie MAS „Pramene“. Program rozvoja je predkladaný ako súčasť žiadosti o podporu z rozvojových fondov EÚ. Jeho plnenie je predkladané každoročne VÚC.
- Pri spracovaní cieľov bol braný zreteľ na jednoduchosť a zrozumiteľnosť s ohľadom na participáciu zástupcov občanov. Definovanie cieľov je vykonané v jasnej štruktúre so strohým textovým popisom. Je výsledkom práce a súčinnosti pracovnej skupiny zloženej zo zástupcov samosprávy, odborných pracovných skupín a obyvateľstva.

3.1.1 Vymedzenie stratégie

Program vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov za účelom riešenia problémov tohto územia. Jeho spracovanie je inicializačným prvkom pretože na tejto báze je možno:

- vytvárať spoločnú platformu partnerstiev a správy rozvoja
- formulovať stratégiu rozvoja a definovať jej krátkodobé a dlhodobé ciele
- stanoviť podmienky ich zabezpečenia formou konkrétnych projektov
- zabezpečiť spôsob kvalitného riadenia procesu rozvoja.

Vízia obce definovanými cieľmi je základným strategickým východiskom deklarujúci:

- na akej úrovni voči vyspelým je obec v súčasnosti
- kam by realizácia rozvojovej stratégie v danom časovom horizonte mala dospieť
- aké globálne ciele si pre rozvoj stanovuje
- na ktoré problémové okruhy je stratégia sústredená
- a ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Ekonomický a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväznosti s využitím komparatívnych výhod územia. V rámci týchto súvislostí musia jednotlivé projekty zabezpečovať rozvoj rôznych oblastí (doprava, ľudské zdroje, občianska vybavenosť, a pod.)

3.1.2 Vízia programu

Obec svoju hospodársku, sociálnu a environmentálnu politiku formulovanú cieľmi naplňuje hlavne realizáciou konkrétnych projektov. Pre obec je možno víziu rozvoja definovať týmito strategickými cieľmi:

1. Zlepšenie infraštruktúry
2. Rozvoj turistického ruchu
3. Riešenie životného prostredia

Zlepšenie základnej infraštruktúry

Tento strategický cieľ je postavený na vízií, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepši kvalitu života obyvateľov predovšetkým:

- tým, že vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov
- zlepši starostlivosť o ich životné potreby (sociálne, zdravotné, bytové) a zvýši ich kvalitu života podporou kultúry, športu a vzdelávania

Na základe vytvorenia týchto podmienok očakáva aj spätnú väzbu a väčšiu iniciatívu obyvateľov na ďalší dynamický rozvoj obce.

Rozvoj turistického ruchu

Vízia v tejto oblasti predstavuje vytváranie podmienok pre využívanie prírodného a ľudského potenciálu obce pre ekonomický rozvoj.

- prípravu partnerstiev, podnikateľských podmienok a ponúk potenciálu obce pre získavanie podnikateľov a zakladaniu podnikov
- posilňovanie podmienok pre rozvoj poľnohospodárstva s modernými technológiami aj s podporou malopestovateľov pre environmentálnu výrobu potravín

Tvorba týchto podmienok v oblasti turistického ruchu prispeje k zvýšeniu ekonomickej úrovne obce: Okrem obchodného prínosu prinesie ďalší rozvoj ľudských zdrojov a následne zvýšenie kvality života.

Riešenie životného prostredia

Vízia formuluje stratégiu pre životné prostredie a zachovanie kultúrneho a prírodného dedičstva obce v týchto smeroch:

- na odstránenie chýb z minulosti, zlepšenie životného prostredia v oblasti odpadového hospodárstva, zveladenie obce a zvýšenie atraktívnosti obce
- ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, zabezpečenie zvýšenia vedomia obyvateľov s väzbou na cieľavedomé zvelaďovanie a využívanie zdrojov

Tento strategický cieľ vedie k podpore predchádzajúcich cieľov s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj obce.

3.1.3 Cieľové skupiny stratégie

Cieľová skupina:

- obyvatelia obce na základe výsledkov programu a jeho realizácie formou projektov
- zastupiteľstvo, starosta, ktorí majú záujem o rozvoj svojho územia a zvýšenie kvality života obyvateľov
- manažéri samosprávy úradu PSK, ktorí koordinujú a inicializujú rozvojové programy regiónu a poskytujú podporu na rozvoj

Profitujúce skupiny:

- samosprávne a štátne orgány pri správe územia a ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva
- široká domáca a zahraničná verejnosť na základe realizovaných projektov rozvoja a využívania produktov realizovaných projektov
- obyvatelia a nezamestnaní, ktorí získajú príležitosť zamestnania pri zabezpečovaní jednotlivých projektov rozvoja
- manažéri a kľúčové osobnosti pri vytváraní partnerstiev v oblasti podnikania
- rozvojové agentúry a SME pri poskytovaní finančnej pomoci a následne pri rozvoji ekonomických aktivít

3.1.4 Strategické ciele

Sú formulované v súlade s analýzou problémov obce, možnosťami ich riešenia ako aj s ohľadom na využitie potenciálu územia pre ďalší rozvoj aj vo vzťahu k regionálnej stratégii SR a VÚC. Na základe zhodnotenia zhromaždených informácií, ich analýzy a stanovených predpokladov navrhuje obec na obdobie 2015 až 2020 (s víziou do roku 2025) nasledujúce strategické ciele:

Tieto strategické ciele definujú stratégiu programu obce. Ich podrobný popis je vykonaný v nasledujúcej štruktúre:

- Porovnanie strategických cieľov s cieľmi vyšších programových dokumentov (Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, PHSR PSK).
- Definícia špecifických cieľov (relevantnosť voči strategickým cieľom)
- Definovanie priorít jednotlivých cieľov (dotazník poslancov - odsúhlasenie cieľov a priorít)
- Možnosť naplnenia cieľov realizáciou projektov (formou návrhu typových projektov a možnosťou zabezpečenia v rámci fondov EU)
- Spôsob zabezpečenia stratégie (finančné, časové, organizačné) a jej riadenie je popísané v samostatnej kapitole

Je potrebné poznamenať, že štruktúra strategických cieľov (všeobecná úroveň) programu obce je tvorená aj s ohľadom na možné zjednotenie strategických cieľov na úrovni VÚC a blízkych mikroregiónov. Z uvedeného a na základe predbežnej analýzy vyplývajú špecifické ciele, opatrenia a úlohy konkretizované podľa podmienok obce. Ich priority sú určené záverečným schválením programu.

3.1.5 Relevantnosť strategických cieľov obce voči vyšším programom

Porovnanie súladu cieľov je vykonané z dôvodu možnosti čerpania podporných finančných prostriedkov z fondov SR a EU a pre koordináciu rozvoja regiónu PSK. Porovnanie strategických cieľov je vykonané vo vzťahu k cieľom Národnej stratégie regionálneho rozvoja, operačným programom a k programu rozvoja PHSR PSK.

a) Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2014 – 2020

Vízie a ciele národnej stratégie sa vzťahujú na obdobie do roku 2030. Ťažiskom dokumentu sú rozvojové priority štátu pre programové obdobie 2014-2020, ktoré majú viesť k splneniu vytýčených významných národných cieľov.

Uvedený materiál je v súlade s inými strategickými a koncepcnými dokumentmi, a to so stratégiou Európa 2020, Dunajskou stratégiou, apod. V oblasti územného rozvoja je stratégia koordinovaná s Koncepciou územného rozvoja Slovenska.

V národnej stratégii je podpora týchto prioritných oblastí SR

- 1 Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu
- 2 Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva
- 3 Štrukturálne zmeny
- 4 Poznatkovo orientovaná ekonomika
- 5 Ochrana a tvorba životného prostredia

V spolupráci s vyššími územnými celkami boli definované strategické ciele regiónov na najbližšie roky v súlade s prioritami stratégie Európa 2020. Pre PSK boli definované tieto strategické ciele:

1. Zvýšiť konkurencieschopnosť regionálnej ekonomiky
2. Zvýšiť mieru kohézie a zlepšiť kvalitu života
3. Vybudovať kvalitnú dopravnú a technickú infraštruktúru
4. Skvalitniť služby pre rozvoj všetkých skupín obyvateľstva.
5. Stabilizovať vidiecku krajinu s ohľadom na produkčnú funkciu i prírodných hodnôt
6. Podporovať efektívnejšie nástroje aktivácie dlhodobo nezamestnaných .

Cieľ národnej stratégie predstavuje pokračovanie trendu približovania sa úrovni EÚ, zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenska a jeho regiónov, a tiež zvýšenie kvality života občanov Slovenskej republiky.

Nedostatkom pre koordináciu PHSR obce je, že zatiaľ neexistuje program na úrovni mikroregiónu. V rámci ďalšieho programovacieho cyklu má byť program obce aktualizovaný v súlade s touto stratégiou a partnerstvom susedných obcí.

Podobne v tomto štádiu spracovania PHSR obce nie k dispozícii ani rozpracovaný PHSR PSK na roky 2014 – 2020. Z toho dôvodu pre posúdenie relevantnosti bol braný PHSR PSK na roky 2008 – 2015 a strategické ciele definované v národnej stratégii

Ciele obce sú v súlade s národnou stratégiou v častiach: 2. Zvýšiť mieru kohézie a zlepšiť kvalitu života, 3. Vybudovať kvalitnú dopravnú a technickú infraštruktúru, 4. Skvalitniť služby pre rozvoj všetkých skupín obyvateľstva, 5. Stabilizovať vidiecku krajinu s ohľadom na produkčnú funkciu i prírodných hodnôt

b) Relevantnosť voči operačným programom

Operačné programy sú relevantné k strategickým cieľom národnej stratégie. Relevantnosť strategických cieľov obce voči operačným programom je vyjadrená v kapitole „Možnosť zabezpečenia cieľov projektmi z fondov EU.“

Prehľad programov na roky 2014 – 2020

P. č.	Operačné programy	Riadiaci orgán
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR
4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR
5.	Integrovaný regionálny operačný program	MPRV SR
6.	Efektívna verejná správa	MV SR
7.	Technická pomoc	ÚV SR
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR
10.	Programy EÚS	-

Tento dokument je otvorený. V danej etape je zameraný na operačné programy, ktoré sa týkajú hlavne rozvoja miestnej samosprávy. Sú to:

- IROP - Integrovaný regionálny operačný program
- PRV - Program rozvoja vidieka
- KZP - Kvalita životného prostredia
- EVS - Efektívna verejná správa

c) Relevantnosť voči PHSR PSK

PHSR PSK na roky 2016 – 2020 je v súčasnosti rozpracovaný. Smerovanie Prešovského kraja na obdobie rokov 2008 – 2015 je naplňované realizáciou rozvojovej stratégie. Stratégia PSK obsahuje 15 prioritných rozvojových tém a 15 hlavných cieľov. Hlavné ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktorých je celkovo v stratégii 44. Prioritné témy rozvoja sú:

1.	Rozvoj cestovného ruchu
2.	Zlepšenie ponuky sociálnych služieb
3.	Tvorba krajiny a protipovodňová ochrana
4.	Ochrana vôd
5.	Využívanie obnoviteľných zdrojov energie
5.	Zlepšenie manažmentu odpadového hospodárstva
7.	Rozvoj dopravnej infraštruktúry
8.	Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti
9.	Skvalitnenie stredného odborného školstva
10.	Zníženie sociálnej vylúčenosti marginalizovaných rómskych komunit
11.	Špecializácia a modernizácia nemocníc
12.	Rozvoj podnikania
13.	Rozvoj informatizácie
14.	Šport pre všetkých
15.	Rozvoj regionálnej kultúry

Ciele obce sú v súlade s vybranými cieľmi tém. Sú to hlavne Rozvoj CR, Zlepšenie ponuky sociálnych služieb, Tvorba krajiny a protipovodňová ochrana, Rozvoj dopravnej infraštruktúry.

3.1.6 Štruktúra cieľov

a) Strategické ciele

1. Zlepšenie infraštruktúry
2. Rozvoj turistického ruchu
3. Riešenie životného prostredia

b) Špecifické ciele

1. Zlepšenie infraštruktúry

1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

- 1.1.1 Zlepšenie miestnej infraštruktúry a príslušenstva
 - 1.1.1.1 Rekonštrukcia miestnych, prístupových ciest a príslušenstva
 - 1.1.1.2 Rekonštrukcia obecného úradu (strecha, kúrenie, okná)
 - 1.1.1.3 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice
 - 1.1.1.4 Výstavba nových chodníkov (bezpečnosť na hlavnej ceste)
 - 1.1.1.5 Výstavba mostíka s chodníkom cez Hornád (prechod Dubina)
 - 1.1.1.6 Výstavba cyklistického chodníka (vysporiadať pozemky)
- 1.1.2 Budovanie informačných a komunikačných sietí
 - 1.1.2.1 Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu
 - 1.1.2.2 Vysporiadanie vlastníckych vzťahov pod komunikáciami
 - 1.1.2.3 Dobudovať chýbajúce telekomunikačné siete

1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti

- 1.2.1 Zvýšiť úroveň služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti
 - 1.2.1.1 Rekonštrukcia zdravotného strediska
 - 1.2.1.2 Zriadenie komunitného centra (v rómskej osade)
 - 1.2.1.3 Podpora starostlivosti o starých a chorých (príspevky)
 - 1.2.1.4 Spracovanie komunitného plánu
 - 1.2.1.5 Riešenie sociálnych problémov (verejný poriadok, bezpečnosť)
- 1.2.2 Rozvoj výstavby rodinných domov
 - 1.2.2.1 Príprava technických sietí pre novú IBV (vysporiadanie pozemkov)
 - 1.2.2.2 Vyriešiť nelegálne postavené drevenice (časť Rómov)
 - 1.2.2.3 Výstavba infraštruktúry rómskej osady

1.3 Rozvoj podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

- 1.3.1 Zlepšenie podmienok pre kultúrny život
 - 1.3.1.1 Hľadať možnosti využitia kultúrneho domu na kultúrne účely
 - 1.3.1.2 Podpora záujmovým krúžkom (na ZŠ, nové) a klubom
- 1.3.2 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie a šport
 - 1.3.2.1 Výstavba novej budovy MŠ
 - 1.3.2.2 Vybudovanie telocvične ZŠ
 - 1.3.2.3 Zriadenie jedálne pre ZŠ
 - 1.3.2.4 Vybudovanie multifunkčného ihriska

2. Rozvoj turistického ruchu

2.1. Využitie potenciálu pre turistiku a agroturistiku

- 2.1.1 Príprava podmienok rozvoja cestovného ruchu
 - 2.1.1.1 Vypracovať koncepciu rozvoja CR s väzbou na mikroregión
 - 2.1.1.2 Zviditeľnenie lokality Hranovnicke pleso
 - 2.1.1.3 Vyčlenenie objektov pôvodnej architektúry (sypance, stodoly)
- 2.1.2 Podpora akcií pre rozvoj turistiky
 - 2.1.2.1 Obnovenie ľudových tradícií
 - 2.1.2.2 Spracovanie plánu spoločenských a kultúrnych akcií v obci
- 2.1.3 Rozvoj spolupráce s obcami, podnikateľmi a obyvateľstvom
 - 2.1.3.1 Vytvorenie združenia podnikateľov pre rozvoj obce/mikroregiónu
 - 2.1.3.2 Zlepšiť a zintenzívniť spoluprácu v rámci MAS Pramene
 - 2.1.3.3 Podpora aktivít pre zvýšenie záujmu obyvateľstva o rozvoj obce

2.2. Rozvoj infraštruktúry pre turistiku

- 2.2.1 Budovanie zariadení pre turistiku
 - 2.2.1.1 Budovanie peších turistických trás s väzbou na Slovenský raj
 - 2.2.1.2 Vybudovanie cykloturistických trás s väzbou na mikroregión
 - 2.2.1.3 Rekonštrukcia modrotlačiarne (dielňa, farbiareň)
 - 2.2.1.4 Zriadenie múzea v modrotlačiarne
 - 2.2.1.5 Obnova funkcie lyžiarskeho svahu s príslušenstvom
 - 2.2.1.6 Využiť areál Hranovnickeho plesa pre CR (objekty, teplý prameň))
- 2.2.2 Podpora rozvoja služieb, farmárom a agroturistike
 - 2.2.2.1 Hľadať možnosti lepšieho využitia areálu poľn. družstva
 - 2.2.2.2 Podpora projektom zameraných na turistiku a agroturistiku

3. Riešenie životného prostredia

3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia

- 3.1.1 Dobudovanie odpadového a vodného hospodárstva
 - 3.1.1.1 Úprava Dubinského potoka (upchatý bahnom, zarastený, vylieva sa)
 - 3.1.1.2 Odvedenie povrchových vôd (dažďová kanalizácia)
 - 3.1.1.3 Regulácia brehov potoka Vernárka
 - 3.1.1.4 Riešenie separovaného zberu a divokých skládok
 - 3.1.1.5 Rozšírenie kapacity ČOV
 - 3.1.1.6 Rekonštrukcia starého vodovodu (častá poruchovosť)
- 3.1.2 Zlepšenie prostredia obce
 - 3.1.2.1 Riešenie problému rómskej osady (čistenie, odpad, kanalizácia)
 - 3.1.2.2 Riešiť nečistotu v potoku Vernárka (z obce Vernár, tuhý odpad)

3.2 Obnova a využitie krajiny

- 3.2.1 Zveľadenie a využitie krajiny
 - 3.2.1.1 Úpravy voľných priestranstiev obce z hľadiska turistiky, agroturistiky
 - 3.2.1.2 Riešiť znečistenie životného prostredia záhradkárskou osadou
 - 3.2.1.3 Revitalizácia územia rómskej osady

3.2. Špecifické ciele programu

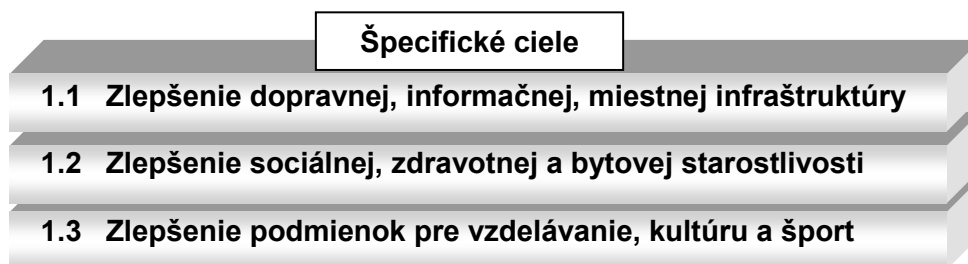
Tri strategické ciele programu (Zlepšenie infraštruktúry, Rozvoj cestovného ruchu, Riešenie životného prostredia) vyjadrujú súčasne aj priority riešenia problémov obce. Podrobnejšie stanovenie priorít na úrovni špecifických cieľov je vykonané v tabuľke (dotazník poslanca) ohodnotením týchto cieľov. Zoznam aktivít alebo typových projektov pre zabezpečenie cieľov je uvedený v ďalšej časti.

Sprievodnými cieľmi programu v rámci programového cyklu by malo byť:

- Hľadať možnosti medzinárodnej spolupráce a pomoci podnikateľským subjektom s väzbou na región v rozvoji ich aktivít
- Rozvinúť spoluprácu na oficiálnom poli s PSK, v spolupráci so štátnou správou a predovšetkým v oblasti kontaktov medzi jednotlivými obcami, blízkymi mikroregiónmi a hlavne podnikateľskými subjektmi
- Analyzovať situáciu v regióne a vykonávať rozvojový marketing pre hlavné smery stratégie a podporovať jeho propagáciu
- Zvyšovať dynamiku rozvoja informačnej infraštruktúry, hlavne v oblasti komunikácie na báze internet

Popis cieľov je vykonaný s ohľadom na zabezpečenie ich naplnenia pomocou konkrétnych projektov v časti „Možnosť zabezpečenia cieľov projektmi z fondov“. V tejto kapitole je určená aj relevantnosť cieľov programu k cieľom operačných programov IROP, PRV a KZP.

3.2.1 Strategický cieľ č.1 – Zlepšenie základnej infraštruktúry

Špecifický cieľ č.1.1 - Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

Nadviazať na prioritu regiónu PSK, uprednostňovať budovanie infraštruktúry pre turistiku u obci bez ekonomického zázemia, riešiť stav cestných komunikácií, dobudovať chodníky, odstavné a parkovacie plochy, prístrešky pre cestujúcich, sprístupniť obec úpravou miestnych ciest (vo vzťahu k ľahšej dostupnosti širšieho okolia turistov, investorov, podnikateľov), rekonštrukcie verejného osvetlenia, lepšie využiť miestne budovy apod.

Oblasť informácií a komunikácie je smerovaná do dvoch častí. Prvou je zvýšenie iniciatívy obyvateľstva lepšou informovanosťou cestou internetu siete prípadne výstavbou káblovej televízie (pre obyvateľov aj pre zábery turistiky). Druhá časť je nasmerovaná na zlepšenie informovanosti o obci voči okoliu (poskytovaním informácií pre širokú verejnosť).

I v tomto prípade je možnosť využitia fondov EU na modernizáciu siete,

Špecifický cieľ č. 1.2 - Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti

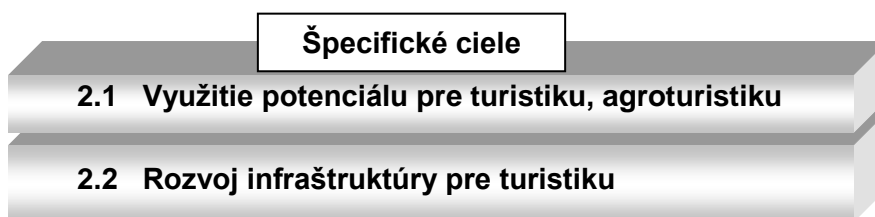
Úlohou je zlepšiť sociálne služby. Hlavne podporiť a zabezpečiť starostlivosť o seniárov a chorých občanov, využiť pritom aj zariadenia mimo obce. Pre oblasť sociálnych služieb je potrebné spracovať koncepciu napr. vo forme komunitného plánu.

Významná je výstavba infraštruktúry v súvislosti s novou výstavbou rodinných domov. V bytovej oblasti je úlohou zabezpečovať pozemky a s nimi súvisiace rozširovanie inžinierskych sietí, modernizácia štruktúry a rozšírenie služieb.

Špecifický cieľ č. 1.3 - Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

Má prispieť k zvýšeniu kvality života obyvateľov obce a zvýšeniu príťažlivosti jej vidieckeho charakteru. Je potrebná rekonštrukcia budov v správe obce. Akcie smerujú na rekonštrukciu a modernizáciu školských objektov, rozšírenie a modernizáciu športových ihrísk, podporu športovým oddielom a dobrovoľnému hasičskému zboru (oprava požiarnej zbrojnice). Tiež je potrebná snaha obnoviť tradície a kultúrne spolky.

3.2.2 Strategický cieľ č.2 – Rozvoj turistického ruchu

Špecifický cieľ č. 2.1 – Využitie potenciálu pre turistiku a agroturistiku

Koncepcia má vychádzať na základe prípravy dokumentácie a získavania informácií. Limit rozvoja územia určuje ÚPD. Vlastné možnosti obce je potrebné zhodnotiť tak, aby navrhnutá ponuka produktov bola zaradená v rámci mikroregiónu. Do produktov cestovného ruchu je možno zaradiť aj akcie obce. Tým možno dosiahnuť aj motivačný prvok pre obnovu a rozvoj ďalších kultúrnych akcií, ktoré by mali mať pravidelný charakter v spojení s vidieckou turistikou. Potenciál obnovenia atraktivity sídla z hľadiska turistiky, rekreácie a cestovného ruchu je v hľadani využitia významných hodnôt územia. krajinársky hodnotného prostredia, archeologických lokalít, národných kultúrnych pamiatok, prameňov a pod. Tiež budovaním ubytovacích a stravovacích kapacít, areálov rekreácie a športu v spolupráci so susednými obcami.

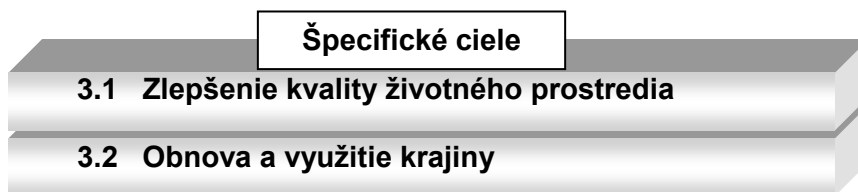
Agroturistiku zamerať na využitie poľnohospodárskych daností územia vhodných so službami v oblasti výroby environmentálnych potravín a bývania v súkromí. Úlohou je pripraviť produkt pre ponuku obce. Pre rozvoj agroturistiky obec musí zvýšiť vplyv a získať podnikateľov, aby zavádzali environmentálne technológie spracovania potravín, vykonať analýzu pre budovanie agrofariem, Súčasťou je program vzdelávania.

Dôležitými aktivitami obce má byť rozvoj spolupráce podnikateľov a propagácia. Je to cieľ rozvoja vlastných aktivít obce. Obec nemá dostatok majetku vhodný k zhodnoteniu pre dlhodobý výnos kapitalizáciou svojich prostriedkov preto musí hľadať prostriedky na realizáciu cieľov prostredníctvom firiem, kultúrnych fondov, nadácii ako aj fondov EU. Obec musí vyvinúť úsilie na zvýšenie vplyvu na podnikateľov pre získanie prostriedkov. Zamerať sa na získavanie kontaktov, poskytovať informácie podnikateľom a neustále propagovať zámyery obce, podporovať projekty, vykonávať celkovú propagáciu obce navonok formou ponuky poskytovaných produktov turistiky a agroturistiky, položiť dôraz na informatizáciu podnikateľov a partnerov cez internet, vykonávať marketing a neustále vyhodnocovať záujem. Úlohou je zlepšiť a zintenzívniť spoluprácu v rámci MAS Pramene.

Špecifický cieľ č. 2.2 - Rozvoj infraštruktúry pre turistiku

Je zameraný na budovanie zariadení a služieb nevyhnutné pre rozvoj turistiky a agroturistiky. Rozhodujúce investície sú na rozširovanie cykloturistických trás s väzbou na mikroregión. Podobne na budovanie peších turistických trás, náučných chodníkov. Dôležitou úlohou je výstavba stredísk pre rekreáciu a šport. Podporou služieb je evidencia ponuky neobývaných domov, obnova a vhodné využitie historických objektov, unikátnych prírodných a územných danosti, ktoré budú slúžiť pre obyvateľov aj turistický ruch. Podpora projektov súkromníkov a podnikateľov zameraných na turistiku a agroturistiku tiež nemá chýbať.

3.2.3 Strategický cieľ č.3 - Riešenie životného prostredia

Špecifický cieľ č. 3.1 – Zlepšenie kvality životného prostredia

Prioritou je dobudovanie kanalizácie a zvýšenie kapacity ČOV, rozširovanie vodovodu, odvedenie povrchových splaškových vôd. Z hľadiska povodňových opatrení je potrebná úprava a regulácia potokov. Pozornosť venovať odpadu, čiernym skládkam, účinnejšiemu odvozu odpadu a separovanému zberu odpadu. Sústrediť sa predovšetkým na rómsku osadu, kde sú najväčšie zdroje znečistenia. Dlhodobou úlohou je zlepšovanie prostredia obce (skultúrnenie priestranstiev obce, obnova a lepšie využitie historických objektov, skrášlenie ulíc a úpravy priestranstiev zeleňou z hľadiska turistiky a agroturistiky).

Špecifický cieľ č. 3.2 – Obnova a využitie krajiny

Opatrenia cieľa obnovy krajiny a rozvoja smerujú na podporu rozvoja turistiky a agroturistiky s úlohami skultúrnenia a zveľadenia obce, dotvorenie zelene a tiež na projekty pre dennú rekreáciu. Vzhľadom k hodnotám obce zamerať aj na riešenie o ich využívaní. Riešenie si vyžaduje zabezpečenie čistoty potokov a predovšetkým okolie rómskej osady. Pozornosť si zasluhuje ochrana významného archeologického a prírodného územia.

4. Programová časť

4.1 Zabezpečenie stratégie programu

Výstupy z nadradených strategických rozvojových dokumentov a lokálnej stratégie rozvoja majú nasledujúce prieniky.

- a) Rozvoj bývania v nových lokalitách a podpora bývania v obci
- b) Rozvoj podmienok pre podnikanie v obci so zameraním na turistiku a agroturistiku
- c) Ochrana prírody a krajiny, podpora prvkov ekologickej stability, zachovanie hodnôt
- d) Zariadenia pre podporu sociálnych služieb
- e) Zariadenia a koridory dopravných tratí (železnica, cesty)
- f) Odpadové hospodárstvo – kanalizácia, zber, triedenie odpadu
- g) Rozvoj podmienok pre rozvoj pešej turistiky a cykloturistiky (turistické trasy, cyklotrasy)
- h) Rozvoj služieb pre kultúru, vzdelávanie, šport, rekreáciu (dom kultúry, školy, ihriská)

Pri realizácii cieľov majú byť uplatnené nasledujúce nástroje:

- Zabezpečenie informovanosti obyvateľstva, podnikateľov a predstaviteľov samosprávy možnostiach podpor z fondov SR, EU
- Financovanie rozvojových projektov obce a u vybraných subjektov v súlade s pravidlami EU pre štrukturálne fondy
- Spolupráca so susednými obcami, mikroregiónmi, štátnou správou, samosprávou a miestnymi rozvojovými agentúrami
- Zabezpečenie územného plánu s nadväzujúcou komplexnou analýzou územia, ktorá bude tieto plány ďalej rozvíjať o prvky nepodchytené, napríklad v oblasti sociálnej, podpory rozvoja zamestnanosti, obnovy kultúrnych tradícií apod.

Stratégia definovaná cieľmi je zabezpečovaná v týchto častiach:

- a) stanovením hlavných rozvojových aktivít (vo forme návrhu typových projektov)
- b) stanovením plánu (priority, finančné a časové ohodnotenie, postup aktivít)
- c) organizácia a manažment programu (pre cyklický a iteračný proces programovania)

4.2 Návrh projektov na realizáciu programu

4.2.1 Návrh hlavných rozvojových aktivít

Sú stanovené na podporu plnenia cieľov. Výber aktivít je vykonaný na základe analýzy potenciálu a hodnotenia reálnosti cieľov. Toto hodnotenie je podložené návrhom typových projektov, ktoré sú vhodné pre akčný plán realizácie cieľov. Selekcia možných aktivít je vykonaná podľa toho ako môžu aktivity prispieť svojim podielom k rozvoju. Presnejší pohľad je možný až na základe spracovania príslušných koncepcii, analýz a rozborov pre cieľové aktivity a UPD, ktoré k cieľom vytvárajú nielen možnosti ale aj limity pre rozvoj územia.

Zoznam navrhovaných projektov okrem zhodnotenia reálnosti cieľov umožňuje odhadnúť rozsah finančného zabezpečenia cieľov a ich rozloženie v časovom horizonte stanovenom pre stratégiu programu. Návrh typových projektov slúži pre ohodnotenie reálnosti cieľov s ohľadom na zdroje (čas, financie, ľudské zdroje) v častiach:

- ohodnotenie rozsahu
- ohodnotenie nákladov
- stanovenie časového horizontu
- spôsobu zabezpečenia realizácie

Definované ciele obce vychádzajú z potrieb a ich prejednávania a zjednotenia na úrovni zástupcov obce. Do rámca programu obce bola z hľadiska projektov zakomponovaná hlavne táto problematika:

• koncepcia rozvoja územia
• modernizácia infraštruktúry (dopravná, obslužná, technická)
• rozvoj podnikania v oblasti poľnohospodárskej výroby a turistiky
• obnova remesiel, kultúrnych tradícií a folklórnych zvykov vidieka
• riešenie sociálnych služieb v obci
• riešenie infraštruktúry v súvislosti s rozvojom novej IBV
• získavanie potenciálnych investorov pre zaujímavé projekty
• možnosti vidieckej turistiky, agroturistiky
• riešenie nadväzujúcej infraštruktúry a služieb
• cyklotrasy a trasy pre pešiu turistiku
• cielená výchova, informovanie obyvateľov
• komplexné zveladenie priestranstiev obce
• zlepšenie podmienok pre kultúru, šport a školy

Pre odhad finančného zabezpečenia cieľov sa vychádza z ohodnotenia nákladov na projekty, ktoré riešia opatrenia programu. Je potrebné navrhovať také projekty, ktoré zabezpečia prílev investícií resp. dynamiku ďalšieho rozvoja. Obsah projektu určuje rozsah a spôsob zabezpečenia na základe stanoveného plánu.

4.2.2 Projekty rozvoja

Spracovanie projektu rozvoja plní tento účel a požiadavky:

- Slúži pre prípravu a realizáciu akcie zameranej na ciele programu. Je chápaný ako proces (súbor činností) od prípravy, spracovania projektovej dokumentácie až po realizáciu a vyhodnotenie (nie je to len projektová dokumentácia).
- Spracovanie vyžaduje čas, odbornú zdatnosť, kvalitné informácie a použitie rôznych metód. Výber metód je vykonaný podľa cieľa, typu projektu a rozsahu riešenia. V častiach musí dodržať štandardne formalizovaný postup a obsah.
- Každý projekt uchádzajúci sa o finančnú podporu (granty v SR a EU) alebo nie musí zdôvodniť účelnosť, realizovateľnosť, životaschopnosť a zúročenie investovaných finančných prostriedkov. Rieši sa v plnej súčinnosti partnerov.
- Obsah projektu v zásade by mal by zodpovedať na otázky typu čo, kde, kto, ako, kedy, za koľko?. Výsledná dokumentácia (rôzneho zamerania má iný obsah, použité metódy, formalizované pravidlá a štruktúru napr. projekt stavby, informačný systém, projekt vzdelávania). Vo všeobecnosti v zmysle projektového riadenia, projekt obsahuje:

- Identifikáciu projektu (zadanie projektu, cieľ)
- Zdôvodnenie projektu (porovnanie prínosov, rizík a nákladov projektu)
- Popis a charakteristiky projektu (rozsah projektu, výstupy, obmedzenia)
- Časový harmonogram projektu (plán aktivít projektu v čase a zodpovednosť)
- Finančný plán projektu (vytvorenie porovnávacej základne projektu)
- Manažment, monitoring a hodnotenie (organizácia, štruktúra, kritéria, skutočnosť)

4.2.3 Zoznam projektov rozvoja

Zoznam je špecifikovaný vo forme návrhu takých typových projektov pre jednotlivé špecifické ciele, ktoré zabezpečujú realizáciu stratégie obce.

Strategický cieľ 1 – Zlepšenie základnej infraštruktúry

1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej a miestnej infraštruktúry

☐ Projekty rekonštrukcie miestnych, prístupových ciest a príslušenstva
☐ Projekt mostíka s chodníkom cez Hornád (Dubina)
☐ Projekt rekonštrukcie obecného úradu
☐ Projekt nových chodníkov (hlavná cesta)
☐ Projekt rekonštrukcie hasičskej zbrojnice
☐ Projekt cyklistického chodníka v obci
☐ Projekt rekonštrukcie a modernizácie miestneho rozhlasu
☐ Projekt chýbajúcich telekomunikačných sietí

1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti

☐ Projekt komunitného centra v rómskej osade
☐ Komunitný plán
☐ Projekt rekonštrukcie zdravotného strediska
☐ Projekt infraštruktúry v rómskej osade
☐ Plán zabezpečenia verejného poriadku a bezpečnosti v obci

1.3 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport

☐ Projekt výstavby budovy novej MŠ
☐ Projekt telocvične ZŠ
☐ Projekt jedálne pre ZŠ
☐ Projekt multifunkčného ihriska

Strategický cieľ 2 - Rozvoj turistického ruchu

2.1 Využitie potenciálu pre turistiku a agroturistiku

☐ Konceptia rozvoja CR
☐ Plán spoločenských a kultúrnych akcií v obci
☐ Plán spolupráce s partnermi (obce, podnikatelia, obyvatelia)

2.2 Rozvoj infraštruktúry pre turistiku

☐ Projekt peších turistických trás s väzbou na Slovenský raj
☐ Projekt cykloturistických trás s väzbou na mikroregión
☐ Projekt obnovy lyžiarskeho svahu
☐ Konceptia využitia areálu Hranovnického plesa pre CR
☐ Projekt rekonštrukcie modrotlačiane
☐ Projekt zriadenia múzea v modrotlačiarňi

Strategický cieľ 3 – Riešenie životného prostredia

3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia

☐ Projekt úpravy Dubinského potoka
☐ Projekt dažďovej kanalizácie
☐ Projekt regulácie potoka Vernárka
☐ Plán riešenia divokých skládok a znečistenia potoka Vernárka
☐ Projekt rozšírenia kapacity ČOV
☐ Projekt rekonštrukcie vodovodu

3.2 Obnova a využitie krajiny

☐ Projekt revitalizácie územia rómskej osady
☐ Projekt odstránenia znečistenie životného prostredia záhradkárskou osadou
☐ Projekty úprav voľných priestranstiev v obci

5. Realizačná časť

5.1 Problémy, ciele a projekty pre najbližšie obdobie (priority)

V tomto štádiu programovacieho cyklu sú prioritné ciele ohodnotené v rámci predloženého „Dotazníka starostov a poslancov“ - Odsúhlasenie cieľov a stanovenie priorít so stanovením stupnice hodnôt: 1, 2, 3 (1 – najvyššia, 3 – najnižšia) pre špecifické ciele a ich opatrenia.

- a) Najdôležitejšie problémy, ktoré sú potrebné v obci naliehavo riešiť
1. Oprava ciest a výstavba chodníkov
 2. Rekonštrukcia MŠ, telocvična a jedáleň pre ZŠ
 3. Multifunkčné ihrisko
 4. Protipovodňová ochrana a rozšírenie kapacity ČOV
 5. Odvodnenie dažďovej vody
 6. Zlepšenie verejného poriadku
 7. Riešenie rómskej problematiky
- b) Ciele, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti
- Dobudovať a obnoviť miestne komunikácie
 - Podporiť cestovný ruch
 - Rekonštruovať objekty (Obecný úrad, MŠ, modrotlačiareň)
 - Vybudovať areál športu pre mládež
 - Dobudovať vodné hospodárstvo
 - Zlepšiť verejný poriadok a životné prostredie
- c) Projekty, ktoré chce obec realizovať v najbližšej budúcnosti
- Nové miestne komunikácie a chodníky
 - Rekonštrukcia OcÚ a MŠ
 - Výstavba telocvične a jedálne pre ZŠ
 - Odvodnenie dažďovej vody
 - Regulácia potokov
 - Rozšírenie kapacity ČOV

d) Očakávaná od programu rozvoja obce (PHSR)

Starosta a obyvatelia obce predpokladajú, že program rozvoja im pomôže zlepšiť úroveň života v priestore obce. To znamená:

- Postupne odstraňovať súčasné problémy obce zaznamenané v časti „Hlavné problémy obce v súčasnosti (priority)“
- Naplňovať definované ciele realizáciou projektov, ktoré boli špecifikované v časti „Zoznam projektov“
- Získavať finančné prostriedky, nástroje a partnerov pre zabezpečenie realizácie cieľov stanovených v časti „Štruktúra cieľov“

5.2 Plán realizácie programu

Základom plánu programu je:

- stanovenie priorít (na úrovni špecifických cieľov)
- finančný plán (s jeho časovým rozlíšením),
- ktorý súčasne určuje aj harmonogram postupu jeho zabezpečovania (postup realizácie jednotlivých cieľov formou konkrétnych projektov).

Druhou podmienkou (podmieňuje aj prvú) je:

- organizácia a
- kvalitný manažment pre proces naplňovania plánu programu a jeho aktualizáciu

5.2.1 Finančný plán

Pre finančný plán je možno vychádzať zo súčasných podmienok a očakávaných predpokladov získavania zdrojov na realizáciu programu. Absolútne ohodnotenie nie je možné vykonať v tomto štádiu vzhľadom k nedostatku koncepčných podkladov pre ohodnotenie navrhovaných typových projektov. Budú upresňované v ďalšom cykle programovania.

Východiskový odhad možno založiť na predpoklade, že najväčšie zdroje vyžadujú rozsiahle alebo komplikované projekty. Sú to predovšetkým ciele a projekty v nasledujúcich tabuľkách:

Vybrané ciele, ktoré chce obec realizovať

1.1.1.2	Rekonštrukcia obecného úradu (strecha, kúrenie, okná)
1.1.1.4	Výstavba nových chodníkov (bezpečnosť na hlavnej ceste)
1.1.1.5	Výstavba mostíka s chodníkom cez Hornád (prechod Dubina)
1.2.1.5	Riešenie sociálnych problémov (verejný poriadok, bezpečnosť)
1.3.2.1	Výstavba budovy novej MŠ
1.3.2.2	Vybudovanie telocvične ZŠ
1.3.2.3	Zriadenie jedálne pre ZŠ
3.1.1.1	Úprava Dubinského potoka (upchatý bahnom, zarastený, vylieva sa)
3.1.1.2	Odvedenie povrchových vôd (dažďová kanalizácia)
3.1.1.3	Regulácia brehov potoka Vernárka
3.1.1.5	Rozšírenie kapacity ČOV

Vybrané projekty, ktoré chce obec realizovať

☐ Projekt rekonštrukcie obecného úradu
☐ Projekt nových chodníkov (hlavná cesta)
☐ Projekt mostíka s chodníkom cez Hornád (Dubina)
☐ Plán zabezpečenia verejného poriadku a bezpečnosti v obci
☐ Projekty rekonštrukcie MŠ (Hviezdoslavova, SNP)

☐ Projekt telocvične ZŠ
☐ Projekt jedálne pre ZŠ
☐ Projekt úpravy Dubinského potoka
☐ Projekt dažďovej kanalizácie
☐ Projekt regulácie potoka Vernárka
☐ Projekt rozšírenia kapacity ČOV

Pri realizácii možno použiť kombinovaného financovania projektov z rôznych zdrojov:

- pomocou národných a medzinárodných projektov
- zahraničnej finančnej pomoci
- prostredníctvom rozvojových programov SR
- pomocou zo štrukturálnych fondov EU a kohézneho fondu
- vlastnými investíciami podnikateľov
- pomocou bankových úverov
- z vlastných zdrojov obce

a) Verejné financovanie

Regionálny rozvoj je podľa § 4 ods. 1 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je financovanie možné zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev, zo štátnych účelových fondov, z rozpočtov vyšších územných celkov, z rozpočtov obcí.

b) Fondy EU

Sú to predovšetkým alokované zdroje na financovanie aktivít regionálneho rozvoja.

Regionálny rozvoj je prierezová problematika, ktorá reflektuje na všetky sociálnoekonomické aktivity, ktoré sa vykonávajú na určitom území. Existujúce finančné nástroje sa vyznačujú rozptýlenosťou a komplikovaným prístupom k nim.

c) Ďalšie zdroje:

Vlastné zdroje: Predajom, nájmom alebo je vložením majetku do podnikania, tiež možnou emisiou komunálnych obligácií s dlhou dobou splatnosti, apod.

Externé zdroje: Zvýhodnené úvery domácich a zahraničných finančných inštitúcií, ďalšie grantové schémy EU a iných vyspelých krajín.

Súkromné zdroje: fyzické a právnické podnikateľských subjekty alebo združenia podnikateľov v spojení so združením obcí/mikroregiónu

Presnejšia špecifikácia finančného rámca a alokácie finančných prostriedkov na realizáciu stratégie, jej konkrétnych opatrení a úloh bude vykonaná postupne na základe verejného schválenia predloženej stratégie rozvoja. Spresnenie finančného plánu bude riešené ako súčasť ďalšej etapy programovacieho cyklu programu.

- Je potrebné zdôrazniť, že možná výška získanej podpory EU uvedená predtým je zo štrukturálnych fondov. Tá je limitovaná vo väčšine prípadoch len kvalitou projektov. Môže byť teda podstatne vyššia ale aj nižšia.
- Za významnú oblasť na získanie finančnej pomoci je možno považovať aj fondy EU, ktoré sú mimo uvedeného rámca (štrukturálny, kohézny) ako aj štátne "granty" vyspelých krajín. Tieto možnosti sú podmienené princípom združovania a partnerstva.

Obce v rámci svojich kompetencií musia zabezpečovať činnosti a s nimi súvisiace náklady zo získaných verejných zdrojov a majetku. Vzhľadom súčasnému rozpočtov obce a veľkosti hmotného a nehmotného majetku je preto potrebné hľadať zdroje predovšetkým v oblasti fondov EU a v skupine ďalších zdrojov.

5.2.2 Štrukturálne a ďalšie podporné fondy EÚ

V SR nie je dostatok efektívnych finančných nástrojov na podporu regionálneho rozvoja mimo fondov EÚ. Z toho dôvodu je v ďalšej časti uvedený prehľad možnosti financovania z rôznych fondov. Na všetky operačné programy boli SR pridelené finančné prostriedky v celkovom objeme 15 329 374 992 eur

Zoznam operačných programov a ich alokácie:

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Pridelené finančné prostriedky v EUR
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517
4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
5.	Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
6.	Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
7.	Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
	SPOLU		15 329 374 992

Ako už bola zmienka dôležitá pre obec z hľadiska možnosti získania financií sú hlavne operačné programy: IROP - Integrovaný regionálny operačný program, PRV - Program rozvoja vidieka, KZP - Kvalita životného prostredia, EVS - Efektívna verejná správa.

Programy EÚS 2014 – 2020

P.č. Operačný program

Zodpovedný orgán

Programy cezhraničnej spolupráce:

1	Slovenská republika – Česká republika 2014-2020	MPRV SR
2	Slovenská republika – Rakúsko 2014 -2020	MPRV SR
3	Poľsko - Slovenská republika 2014-2020	MPRV SR
4	Maďarsko - Slovenská republika 2014-2020	MPRV SR
5	ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina	MPRV SR

Programy nadnárodnej spolupráce:

6	Stredná Európa 2014 – 2020	ÚV SR
7	Dunajský program 2014 – 2020	ÚV SR

Programy medzinárodnej spolupráce:

8	INTERREG	MH SR
9	ESPO	MDVRR SR
10	INTERACT	BSK a MH SR
11	URBACT	MDVRR SR

Ďalšie podporné programy EK:

- Horizont 2020,
- Inteligent Energy,
- Life, Kreatívna Európa 2014-2020, a iné.

Európske podporné fondy:

- Fond európskej pomoci pre najviac odkázané osoby (OP pomoci pre najviac odkázané osoby, Romovia, MPSVR SR), a iné

Ďalšie podporné programy:

- Švajčiarsky finančný mechanizmus,
- Nórsky finančný mechanizmus,
- Podporné programy UNDP, a iné.

Priority pre financovanie

Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 – 2020 je zameraný na:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúru pre hospodársky rast a tvorbu pracovných miest,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- modernú a profesionálnu verejnú správu.

5.3 Etapy a postup realizácie programu

Prvá časť kapitoly obsahuje hlavné etapy a procesy. V druhej časti formou tabuľky je odhadovaný časový harmonogram s % plnenia špecifických cieľov programu, ktoré súčasne vyjadrujú aj % čerpania zdrojov požadované na ich realizáciu. Absolútne čiastky na zabezpečenie cieľov formou projektov budú stanovené v ďalšom programovacom cykle.

5.3.1 Hlavné etapy programu

E1	Príprava spoločnej stratégie v rámci partnerstva
E2	Schválenie návrhu stratégie rozvoja a jej programového dokumentu
E3	Spresnenie programu (výber projektov, zodpovednosť, čas, financie)
E4	Realizácia a monitoring programu

Etapa E1

- informovanie obyvateľstva o stratégií obce
- návrh stratégie programu rozvoja obce
- hrubý návrh rozpočtu na príslušné obdobie vo vzťahu k programu
- zabezpečenie organizácie realizácie programu

Etapa E2

- analýza a výber cieľov pre spoločnú stratégiu
- podrobná definícia cieľov
- hodnotenie typových projektov pre naplnenie cieľov
- stanovenie pravidiel manažmentu programu a spolupráce

Etapa E3

- špecifikácia pravidiel, výber, spracovanie a hodnotenie projektov
- spresnenie vecného, časového a finančného plánu
- dojednávania partnerstiev na realizáciu a financovanie programu
- spresnenie mier a ukazovateľov špecifických cieľov

Etapa E4

- sledovanie a kontrola realizácie projektov programu
- hodnotenie priebehu a výsledkov programu
- spracovanie správ k čerpaniu prostriedkov (z fondov a pod.)
- cyklická a iteračná aktualizácia opatrení a úloh cieľov programu (E1 až E4)

Rámcový časový harmonogram v tabuľke je odhad formou % plnenia jednotlivých cieľov do roku 2020 (vo vzťahu k cieľovému horizontu programu do roku 2025). Jednotlivé časové míľniky vyjadrujú súčasne aj % čerpania požadovaných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektov. Konkrétne čiastky budú určené až po spracovaní ekonomického rozboru na základe zoznamu navrhovaných projektov v nasledujúcej etape programovacieho cyklu.

5.3.2 Nositelia programu a typových projektov rozvoja

V tejto časti je spracovaný návrh hlavných nositeľov realizácie cieľov programu rozvoja, stručné vymedzenie ich pôsobenia a zodpovednosti vo vzťahu k špecifikovaným typovým projektom, ktoré zabezpečujú ciele. Významní a v súčasnosti známi aktéri budú stanovený menovite, ostatní vo všeobecnej rovine v rámci príslušnej skupiny. Podrobnejší rámec organizačného a riadiaceho procesu má byť špecifikovaný v etape E1 a E2.

Hlavní aktéri (skupiny)

- a) *Samospráva obce*
- b) *Združenie obcí/mikroregiónu (MAS)*
- c) *Samosprávny kraj (PSK)*
- d) *Štátne inštitúcie (kataster, ochrana prírody, ŽP a pod.)(štát)*
- e) *Vlastníci pôdy a spracovatelia poľnohospodárskych produktov (vlastníci)*
- f) *Poľnohospodárske firmy a farmári (farmári)*
- g) *Podnikatelia (fyzické a právnické osoby)(firmy)*
- h) *Rozvojové agentúry a firmy pôsobiace v rozvoji regiónu (RRA)*
- i) *Spolky, občianske združenia a pod.(spolky)*

Obec

Je hlavný nositeľ aktivít, ktorá svojím podielom prispieva k rozvoju mikroregiónu (v rámci vlastných aj spoločných aktivít). Úlohou je zabezpečenie aktivít programu rozvoja obce, ich realizácia a participácia na spoločných projektoch mikroregiónu.

Mikroregión

Je riadiaci orgán pre program mikroregiónu zodpovedný za vytvorenie vhodného systému pre jeho realizáciu. Jeho úlohou je spracovanie koncepcie, získavanie partnerov a údajov pre informačný systém a marketing mikroregiónu, získavanie finančných zdrojov a hlavne koordinácia aktivít jednotlivých obcí a riadenie spoločných projektov.

Samosprávny kraj (PSK)

Spolupracuje z hľadiska legislatívnej zodpovednosti za regionálny rozvoj celého územia VÚC poskytuje informácie a koncepčné materiály pre koordináciu rozvoja regiónu a predkladá podnety pre rozvoj v širších súvislostiach.

V ďalšej tabuľke je prezentovaný zoznam navrhovaných typových projektov ku ktorým sú priradení (identifikovaný skratkou) príslušní nositelia hlavných aktivít pre realizáciu príslušného typového projektu. K ich upresňovaniu dochádza pri výbere konkrétnych projektov v rámci skupín činnosti etape E3. Navrhovaný typový projekt môže mať niekoľko konkrétnych projektov. Vymedzenie zodpovednosti (konkrétny nositeľ úlohy) a spôsob riadenia konkrétneho projektu je stanovený pri v jeho prípravnej etape.

Tieto činnosti sa vykonávajú v priebehu schvaľovacieho procesu projektu, upresňovania vecného, časového a finančného plánu, dojednávania partnerstva na realizáciu a financovanie projektov.

5.3.3 Odhadovaný časový rámec (harmonogram) realizácie programu.

Časový rámec je daný % plnenia cieľov do termínu stanoveným v poznámke, max. do r. 2025.

Finančné čiastky budú stanovené v rámci akčného plánu programu

1. Zlepšenie základnej infraštruktúry

	%	poznámka
1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej, miestnej infraštruktúry		
1.1.1 Zlepšenie miestnej infraštruktúry a príslušenstva	80	2025 ďalší rozvoj
1.1.2 Budovanie informačných a komunikačných sietí	90	2018 ukončenie
1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti		
1.2.1 Zvýšiť úroveň služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti	80	2025, ďalší rozvoj
1.2.2 Rozvoj výstavby rodinných domov	90	2025
1.3 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport		
1.3.1 Zlepšenie podmienok pre kultúrny život	70	2025, ďalší rozvoj
1.3.2 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie a šport	90	2025, priebežne

2. Rozvoj cestovného ruchu

	%	poznámka
2.1 Využitie potenciálu pre turistiku a a agroturistiku		
2.1.1 Príprava podmienok rozvoja cestovného ruchu	50	2020, priebežne
2.1.2 Podpora akcií pre rozvoj turistiky	80	priebežne, ďalší rozvoj
2.1.3 Rozvoj spolupráce s obcami, podnikateľmi, obyvateľstvom		
2.2 Rozvoj infraštruktúry pre turistiku		
2.2.1 Budovanie zariadení pre turistiku	60	2025, ďalší rozvoj
2.3.2 Podpora rozvoja služieb, farmárom a agroturistike	70	2023, priebežne

3. Riešenie lepšenie kvality životného prostredia

	%	poznámka
3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia		
3.1.1 Dobudovanie odpadového a vodného hospodárstva	100	2020 ukončenie
3.1.2 Zlepšenie prostredia obce	90	2020, priebežne
3.2 Obnova a využitie krajiny		
3.2.1 Zveľadenie a využitie krajiny	60	2020, ďalší rozvoj

5.4 Organizácia a manažment

Program rozvoja je dôležitým predovšetkým tým, že zhrňuje základné informácie k stratégii vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovej úrovni, slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov, ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu záujmov partnerov na území obce.

Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Pri ich špecifikácii a výbere dochádza k združovaniu záujmov a prostriedkov. Účinnosť plnenia programu je možno zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EU a zo sveta. Vhodnými partnermi sú vysoké školy, výskumné a technologické inštitúcie. V rámci špecifických cieľov formulovaných v programe sa táto spolupráca priamo núka.

Pri realizácii programu sa podieľajú mnohí účastníci jednotlivých projektov. K tomu je potrebné zabezpečiť vhodnú organizáciu a riadenie tohto procesu, ktorý pozostáva z plánovacích, komunikačných činnosti ako aj sledovania, hodnotenia a aktualizácie programu.

5.4.1 Organizácia programu

Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce a bude upresnená v ďalšom kroku programovacieho cyklu. Pre tento dokument programu je navrhovaný štandard stanovujúci princípy v tomto obsahu:

Obecné zastupiteľstvo

Jeden s orgánov obce, ktorý má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

- prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu
- ustanovuje riadiacu skupinu/osobu, ktorú poverí riadením procesu
- schvaľuje návrhy a projekty rozvoja
- dojednáva partnerské vzťahy
- zúčastňuje sa programovania v rámci stratégie mikroregiónu
- hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu
- zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách

Riadiaca skupina

Činnosti riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší orgán. (Riadením procesu napr. konkrétneho projektu však môže poveriť aj inú osobu alebo inštitúciu). Hlavné činnosti manažmentu programu sú:

- organizačné a technické zabezpečenie programu
- kontrola (fyzická, ekonomická, kvalitatívna)
- monitoring a evidencia (pomocou ukazovateľov)
- hodnotenie (priebežné a záverečné)
- spracovanie správ o stave a výsledkoch

Pracovná skupina

Zloženie pracovnej skupiny musí odrážať príslušný rozsah záujmov v území obce.

V skupine by preto mali byť reprezentanti verejného a súkromného sektoru, podnikatelia apod., zástupcovia ako z obce tak aj partneri zúčastňujúci sa na realizácii programu. Dôležití sú predovšetkým odborne zdatní a spoločensky uznávaní so znalosťou situácie a pomerov obce a jej programových zámerov. Súčasťou skupiny môže byť externý konzultant, ktorý je pomocníkom vo všetkých fázach programu. Hlavné činnosti tejto skupiny sú:

- vykonávať rozbor pre zabezpečenie programu
- posudzovať projekty do programu
- prejednávať vecnú problematiku s partnermi
- spracovávať a preberať dokumentáciu projektov
- riešiť operatívne problémy pri realizácii programu
- spracovávať a predkladať návrhy pre aktualizáciu programu

Verejnosť

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá pretože určuje výslednú legitimitu, vierohodnosť a záväznosť programu. Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje dvoma spôsobmi:

- prostredníctvom svojich zástupcov v celom procese
- účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov programu

Konkrétne podoba účasti a formy prejednávania závisí od podmienok, ktoré si obec vytvorí napr. pre tlač, rozhlas, internet, verejné prejednávanie a pod. Informovanosť a publicita je jednou z podmienok úspešnosti realizácie cieľov programu obce.

5.4.2 Manažment programu

Organizačné zásady a pravidlá riadenia budú stanovené v etape E1. Tieto zásady musia byť stanovené tak, aby zabezpečovali celý proces plnenia programu. Obsahujú pravidlá pre procesy, ktoré sa vzájomne prekrývajú. Sú to hlavne tieto všeobecné činnosti:

- získavanie, sledovanie, hodnotenie a spracovanie informácií
- prejednávanie nadväznosti postupu realizácie projektov
- vytváranie technických a organizačných podmienok pre realizáciu projektov

Pre špecifické riešené problémy a projekty je potrebné aby pracovná skupina spracovala aj špecifické pravidlá v súlade so stanovenými zásadami. Pritom je potrebné rešpektovať aj väzby na okolie napr.:

- stavebný dozor, životné prostredie, hygiena, veterinárna starostlivosť, ochrana prírody a krajiny, finančné úrady, okresné, mestské, krajské úrady a pod.

Pre manažment podľa organizačných zásad musia byť vymedzené základné činnosti, zodpovednosť, spôsob a forma predkladania správ, časové charakteristiky (napr. frekvencia pravidelného hodnotenia a schvaľovania zastupiteľstvom obce, predkladania správ pracovnými skupinami a pod.) Vlastný rámec manažmentu programu je vymedzený tromi hlavnými procesmi, ktorými sú: kontrola, monitoring a hodnotenie.

Kontrola

Štandardne má byť vykonávaná: fyzická, ekonomická a kvalitatívna kontrola na mieste. Vo fáze schvaľovania je potrebné kontrolovať výsledky posúdenia prijateľnosti projektu, prípravu zmlúv, kontrolu v priebehu, ukončenia etapy alebo realizácie, pred platbami.

Má byť vykonávaná aj u dodávateľa materiálu a služieb. Z kontroly je potrebné spracovať správy ako podklad pre platby (fondy EU, banky). Obsahom je či realizácia rešpektuje stanovené parametre projektu, finančné prostriedky a či bol dosiahnutý cieľ programu.

Monitoring

Znamená sledovanie a preberanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitoring je potrebné vykonávať voči stanoveným ukazovateľom špecifických cieľov programu. Výsledky je potrebné tiež spracovať pretože sú súčasťou správ pre vyššie úrovne programov (regionálny monitorovací výbor) a administratívu fondov.

Hodnotenie

Je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a problémy. Riešenie problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Záver

Predložený dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je spracovaný na základe zadania Obce Hranovnica. Po jeho odsúhlasení sa stane záväzným programom rozvoja obce. Jeho ďalšou fázou je vytvorenie organizácie a manažmentu pre postupné zabezpečenie cieľov a ich opatrení na základe prípravy kvalitných projektov, získaných finančných zdrojov na ich realizáciu a spolupráce s partnermi programu.

Prílohy

1. Dotazník starostu (problémy)
2. Dotazník poslancov (odsúhlasenie cieľov a priorít)
3. Prieskum občanov
4. Zaradenie obce do pólov rastu
5. Charakteristika operačných programov
6. Ciele a projekty operačných programov
7. Zoznam skratiek

Dotazník starostu (problémy)

Meno a priezvisko starostu: **Vladimír Horváth**

e-mail: obechronavnica@lj.sk

1. Aké sú hlavné problémy obce v súčasnosti a návrhy na zlepšenie

(V zátvorke uveďte prioritu riešenia podľa dôležitosti: 1– najvyššia priorita , 2– stredná, 3– nízka)

a) Hospodárstvo:

(ekonomika, podnikanie, administratíva a rozsah služieb obecného úradu ...)

- nedostatok finančných prostriedkov na riešenie problémov obce
- riešenie pozemkov pre zabezpečenie technických sietí (pre novú IBV, snaha odkúpiť pozemky)
- obecný úrad v zlom stave (rekonštrukcia: strechy, kúrenia, okien)
- potrebná rekonštrukcia zdravotného strediska
- hasičská zbrojnica vyžaduje rekonštrukciu
- nevyhnutná oprava modrotlačiarenskej dielne (cez dotácie)

b) Informatizácia:

(Internet, dostupnosť signálu, elektronizácia služieb obce, vzdelávanie v oblasti IT...)

- internetové služby sú v dobrom stave
- obecný rozhlas vyžaduje rekonštrukciu a modernizáciu

c) Cestovný ruch

(ubytovanie, stravovanie, turistické atraktivity, pamiatky, tradície, múzea, športová infraštruktúra...)

- chýba cezhraničná spolupráca
- nie je využitý potenciál obce pre CR
- zlepšiť propagáciu obce
- zriadiť múzeum modrotlače, po rekonštrukcii (dielňa, farbiareň)

d) Vybavenosť, služby:

(obchody, platené služby, kaderníctvo, opravy, servis, drobná výroba...)

e) Technická infraštruktúra:

(kanalizácia, vodovod, plyn, elektrické siete, teplo...)

- nedostatočná kapacita a zastarala ČOV
- časť územia nie je pokrytá kanalizačnou sieťou (Mlynská, Hviezdoslavova a časť ulice SNP)
- častá poruchovosť vodovodnej siete (starú sieť vymeniť)

f) Komunikácie:

(miestne, štátne, parkovanie, chodníky, mosty, dopravné značenia, údržba ...)

- nevyhnutná rekonštrukcia cesty pod Dubinou
- chýbajú chodníky pre bezpečnosť chodcov využívajúcich hlavnú cestu (v štádiu riešenia)
- nie sú vysporiadané vlastnícke vzťahy pozemkov pod komunikáciami.
- miestne komunikácie sú v zlom stave (vyžadujú rekonštrukciu)
- chýba cyklistický chodník (nevysporiadané pozemky)
- mostík cez Hornád s chodníkom (prechod do obce z Dubiny, odstrániť bezpečnostné riziko)

g) Vzdelávanie, školy:

(jasle, školy: materská, základná, jazyková, vzdelávacie kurzy ...)

- havarijný stav budovy MŠ na ulici SNP
- MŠ na Hviezdoslavovej ulici vyžaduje údržbu
- chýba telocvičňa pre ZŠ
- chýba jedáleň pre ZŠ

h) Životné prostredie:

(oddychové zóny, zeleň, čistota, vodné toky, ovzdušie, odpad, skládky ...)

- úprava Dubinského potoka (upchatý bahnom, zarastený, vylieva sa)
- chýba odvodnenie dažďovej vody (dažďová kanalizácia)
- potrebná regulácia brehov potoka Vernárka
- riešiť nečistotu v potoku Vernárka (z obce Vernár, tuhý odpad)
- riešiť čierne skládky (problém systému zberu)

i) Zdravotníctvo a sociálna oblasť:

(lekárska služba, starostlivosť o dôchodcov, bývanie, opatrovateľská služba, Rómovia...)

- chýba komunitné centrum (v rómskej osade)
- riešiť nelegálne postavené drevenice (časť Rómov)

j) Kultúra, šport:

(dom kultúry, kino, divadlo, umelecké skupiny, spolky, kultúrne akcie, športové aktivity ...)

- nefungujú žiadne záujmové krúžky (na ZŠ, iné)
- chýbajú športoviská (telocvičňa, multifunkčné ihrisko)
- nevyužitý kultúrny dom na kultúrne účely

Ostatné:

Problém s dodržiavaním verejného poriadku

Bezpečnosť v obci (krádeže, vandalizmus, ohrozovanie cestnej premávky mladistvými,...)

1.1 Vyberte 3 najdôležitejšie problémy, ktoré sú potrebné v obci na liehavo riešiť

1.2 Uvedte v ktorej oblasti by mohla lepšie fungovať miestna samospráva

1.3 Ktoré sú podľa Vás hlavné výhody a potenciál obce?

1.4 Aké sú hlavné ciele pre rozvoj obce na 5 rokov?

1.5 Ktoré projekty obce boli realizované pomocou fondov (resp. s väzbou na PHSR)?

1.6 Aké projekty navrhujete realizovať v najbližšej budúcnosti (do 5 rokov)?

1.7 Aké máte partnerstvá a spoluprácu pre rozvoj obce (organizácie, občania)?

1.8 Čo očakávate od programu rozvoja obce (PHSR)?

1.9 Ďalšie poznámky k programu rozvoja obce

Dotazník poslancov

1. Zlepšenie základnej infraštruktúry

	<i>priorita</i>	<i>poznámka</i>
1.1 Zlepšenie dopravnej, informačnej, miestnej infraštruktúry		
1.1.1 Zlepšenie miestnej infraštruktúry a príslušenstva		
1.1.2 Budovanie informačných a komunikačných sietí		
1.2 Zlepšenie sociálnej, zdravotnej a bytovej starostlivosti		
1.2.1 Zvýšiť úroveň služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti		
1.2.2 Rozvoj výstavby rodinných domov		
1.3 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie, kultúru a šport		
1.3.1 Zlepšenie podmienok pre kultúrny život		
1.3.2 Zlepšenie podmienok pre vzdelávanie a šport		

2. Rozvoj cestovného ruchu

	<i>priorita</i>	<i>poznámka</i>
2.1 Využitie potenciálu pre turistiku a a agroturistiku		
2.1.1 Príprava podmienok rozvoja cestovného ruchu		
2.1.2 Podpora akcii pre rozvoj turistiky		
2.1.3 Rozvoj spolupráce s obcami, podnikateľmi, obyvateľstvom		
2.2 Rozvoj infraštruktúry pre turistiku		
2.2.1 Budovanie zariadení pre turistiku		
2.3.2 Podpora rozvoja služieb, farmárom a agroturistike		

3. Riešenie lepšenie kvality životného prostredia

	<i>priorita</i>	<i>poznámka</i>
3.1 Zlepšenie kvality životného prostredia		
3.1.1 Dobudovanie odpadového a vodného hospodárstva		
3.1.2 Zlepšenie prostredia obce		
3.2 Obnova a využitie krajiny		
3.2.1 Zveľadenie a využitie krajiny		

Hlavné zámery obce na najbližšie obdobie

- Oprava ciest a výstavba chodníkov
- Rekonštrukcia MŠ a OcÚ
- Výstavba telocvične a jedálne pre ZŠ
- Multifunkčné ihrisko
- Protipovodňová ochrana
- Rozšírenie kapacity ČOV
- Odvodnenie dažďovej vody
- Zlepšenie verejného poriadku
- Riešenie rómskej problematiky

Výsledok dotazníkového prieskumu medzi občanmi v obci Hranovnica ku dňu 2.10.2015

1. Počet respondentov

Prieskumu sa zúčastnilo 21 obyvateľov prostredníctvom internetového prieskumu. Papierovú formu dotazníka nevyužil ani jeden občan.

2. Identifikácia problémov

Každý z respondentov uviedol aspoň 3 problémy, ktoré sú v obci. Z prieskumu bolo možné identifikovať 102 problémov, ktoré boli v mnohých prípadoch veľmi podobné, preto v rámci analýzy boli tieto problémy zoskupené do 16. problémových oblastí:

Výsledok analýzy

Poradie problémových oblastí podľa počtu problémov

Poradie	Problémová oblasť	Počet problémov
1.	Komunikácie	20
2.	Prostredie	16
3.	Šport	14
4.	Stavby	11
5.	Potoky	8
6.	Spolunažívanie	5
7.	Poriadok	4
8.	Doprava	3
9.	Kultúra	3
10.	Park	3
11.	Zábava	3
12.	Zdravotníctvo	3
13.	Zvieratá	3
14.	Nezamestnanosť	2
15.	Podnikatelia	2
16.	Rozhlas	2

Zaradenie obce do pólov rastu

V súvislosti s princípom územnej koncentrácie (Národný strategický referenčný rámec na roky 2007–2013, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR boli stanovené:

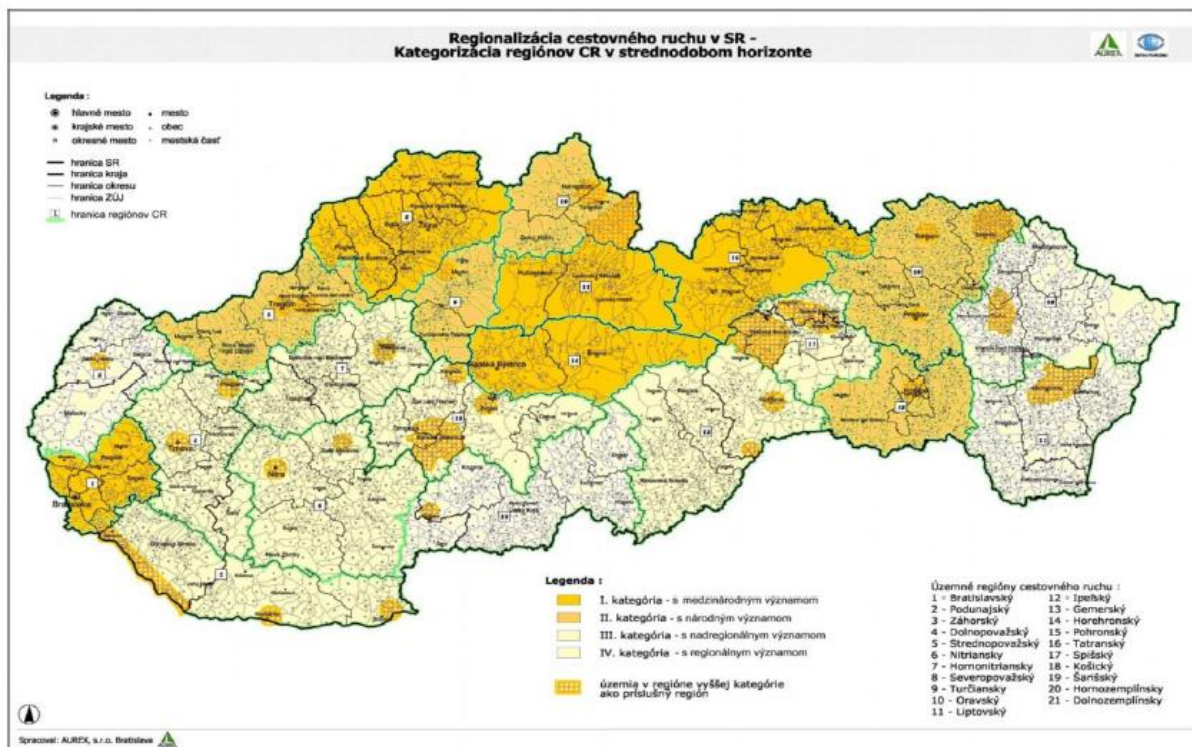
- inovačné póly rastu a obce v ich záujmovom území,
- kohézne póly rastu a obce v ich záujmovom území,
- obce ležiacich mimo pólov rastu.

OBCE LEŽIACE V ZÁUJMOVOM ÚZEMÍ INOVAČNÝCH PÓLOV RASTU

Kód obce **523518** Hranovnica

Poznámky:

- V prípade založenia MAS je možno rozšíriť rozsah projektov pre zabezpečenie cieľov
- Vo väčšine prípadoch sú oprávnenými prijímateľmi obce, ktoré sú identifikované ako inovačné a kohézne póly rastu.

Obr. Kategorizácia cestovného ruchu. Územie SR rozdelené podľa významu z hľadiska cestovného ruchu (regionalizácia)

Legenda :

- I. kategória - s medzinárodným významom
- II. kategória - s národným významom
- III. kategória - s nadregionálnym významom
- IV. kategória - s regionálnym významom
- územia v regióne vyššej kategórie ako príslušný región

Územné regióny cestovného ruchu :

1 - Bratislavský	12 - Ipeľský
2 - Podunajský	13 - Gemerský
3 - Záhorský	14 - Horehronský
4 - Dolnopovažský	15 - Pohronský
5 - Strednopovažský	16 - Tatranský
6 - Nitriansky	17 - Spišský
7 - Hornonitriansky	18 - Košický
8 - Severopovažský	19 - Šarišský
9 - Turčiansky	20 - Hornozemplínsky
10 - Oravský	21 - Dolnozemplínsky
11 - Liptovský	

Obr. Detail - Kategorizácia cestovného ruchu. Územie SR rozdelené podľa významu z hľadiska cestovného ruchu (regionalizácia)

V ďalšej etape naplňovania cieľov PHSR je potrebné venovať pozornosť:

- sledovaniu vyhlasovania konkrétnych výziev, ktoré sa týkajú hlavne rozvoja miestnej samosprávy. Sú to:
 - IROP - Integrovaný regionálny operačný program
 - PRV - Program rozvoja vidieka
 - KZP - Kvalita životného prostredia
 - EVS - Efektívna verejná správa
- možnosti čerpania fondov na realizáciu projektov z ostatných operačných programov
- hľadania a získavania partnerstiev pre komplexnejšie naplňovanie cieľov

Charakteristika operačných programov 2014-2020

Prehľad operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Pridelené finančné prostriedky v EUR
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517
4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
5.	Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
6.	Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
7.	Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
	SPOLU		15 329 374 992

Operačné programy cieľa Európska územná spolupráca

P.č.	Operačný program	Orgán zodpovedný za prípravu a implementáciu
	Programy cezhraničnej spolupráce	
1.	SK - CZ 2014 - 2020	MPRV SR
2.	SK - AT 2014 - 2020	MPRV SR
3.	PL - SK 2014 - 2020	MPRV SR
4.	SK - HU 2014 - 2020	MPRV SR
5.	ENI HU - SK - RO - UA 2014 - 2020	MPRV SR
	Programy nadnárodnej spolupráce	
6.	Stredná Európa	ÚV SR
7.	ETC Dunaj	ÚV SR
	Programy medziregionálnej spolupráce	
8.	INTERREG	MH SR
9.	ESPO	MDVRR SR
10.	INTERACT	BSK/MH SR
11.	URBACT	MDVRR SR
	SPOLU	223 367 272 EUR

IROP - Integrovaný regionálny operačný program

Programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020 má globálny cieľ:

- prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Riadiaci orgán IROP je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Na program IROP je vyčlenených 1 754 490 415 eur.

Hlavné výzvy na miestnej úrovni nadväzujú na 3 oblasti problémov:

- a) Zníženie sociálno-ekonomickej zaostalosti
- b) Zvýšenie kvality života
- c) Zlepšenie infraštruktúry miestnych služieb

Oblasti podpory z IROP sú:

- podpora budovania kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou
- podpora rastu a tvorby pracovných miest, rozvoj podnikania a inovácií na miestnej úrovni
- podpora verejných služieb a verejnej infraštruktúry s dôrazom na podporu udržateľných vidiecko-mestských prepojení

Medzi prioritné oblasti patria:

- rozvoj miestnej ekonomiky a zamestnanosti využitím vnútorných zdrojov a zavádzaním inovácií a podpora rôznych foriem zamestnávania,
- ochrana ŽP, adaptácia na dôsledky klimatickej zmeny, efektívne a udržateľné hospodárenie so zdrojmi,
- budovanie kapacít a rozvoj občianskej spoločnosti v regiónoch,
- zlepšenie kvality a bezpečnosti vybavenosti a fyzickej regenerácie vidieckych oblastí podľa špecifických potrieb podľa úrovne ich rozvinutosti.

Štruktúra cieľov IROP

Prioritná os, Investičná priorita, Špecifické ciele

1. Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

- 1.1 Posilnenie regionálnej mobility prepojením s infraštruktúrou TEN-T
 - 1.1.1 Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy
- 1.2 Vývoj, zlepšovanie ekologicky priaznivých nízkohlukových, nízkouhlíkových systémov
 - 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy
 - 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy

2. Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

- 2.1 Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry
 - 2.1.1 Podporiť poskytovanie sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
 - 2.1.2 Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru, integrácia primárnej zdravotnej starostl.
 - 2.1.3 Modernizovať infraštruktúru zariadení poskytujúcich akútnu zdravot. starostlivosť
- 2.2 Investovanie do vzdelania, školení, prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania
 - 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
 - 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl
 - 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

3. Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

- 3.1 Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, rozvojom vnútorného potenciálu
 - 3.1.1 Stimulovanie podpory zamestnanosti, tvorby prac.miest v kult.a kreatívnom priemysle

4. Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie

- 4.1 Podpora energetickej efekt. riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov
 - 4.1.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov.
- 4.2 Investovanie do vodného hosp.s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie
 - 4.2.1 Zvýšenie podielu zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd
- 4.3 Opatrenia na zlepšenie mestského prostr., revitalizácie, dekontaminácie (ovzdušia hluku)
 - 4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách prvkami zelenej infraštruktúry

5. Miestny rozvoj vedený komunitou

- 5.1 Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou
 - 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
 - 5.1.2 Zlepšenie vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím

PRV – Program rozvoja vidieka

Program rozvoja vidieka (PRV) bol schválený vládou SR dňa 14. 05. 2014 a predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre poskytnutie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 v oblasti zameranej na zvýšenie rastu, udržanie a tvorbu pracovných miest na vidieku v súlade s ochranou životného prostredia na dosiahnutie cieľov rozvoja vidieka: podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, zabezpečiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych komunít.

Celková alokácia Programu rozvoja vidieka predstavuje 2 078 982 018,25 EUR verejných zdrojov na 7 rokov, z toho za zdroje EÚ 1 545 272 844 EUR predstavuje príspevok EPFRV a 533 709 174,25 EUR predstavuje príspevok štátneho rozpočtu.

Stratégia Programu rozvoja vidieka má tieto strategické ciele:

- Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora
- Udržateľný manažment prírodných zdrojov, prispôsobovanie sa klimatickým zmenám
- Vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest

Štruktúra cieľov a opatrení PRV

Priority, oblasti zamerania, výdavky a kombinácia opatrení na účely programov rozvoja
(jednotlivé názvy sú v popise cieľov a opatrení)

Priorita 1		
Podpora prenosu znalostí a inovácie v poľnohosp., lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach		
Oblasť zamerania	Plánované výdavky	Kombinácia opatrení
1A		M01, M02, M16
1B		M16
1C		M01
Priorita 2		
Posilnenie životaschopnosti poľn., podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľn. vo všetkých regiónoch, presadzovanie inováčných poľn. technológií a udržateľ. obhospodarovania lesov		
2A	272 074 740,00	M01, M02, M04, M06, M16
2B	49 570 000,00	M01, M02, M04, M06
2C+	52 650 000,00	M01, M02, M04, M08
Priorita 3		
Podpora organizácie potravinového reťazca vrátane spracovania poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík v poľnohospodárstve		
3A	329 805 000,00	M01, M02, M04, M14, M16
3B	70 585 000,00	M01, M02, M05
Priorita 4		
Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov súvisiace s poľn. a lesným hospodárstvom		
4A (agri)	766 951 000,00	M01, M02, M04, M10, M11, M12, M13, M16
4B (agri)		
4C (agri)		
4A (forestry)	129 587 000,00	M01, M02, M04, M08, M12, M15
4B (forestry)		
4C (forestry)		

Priorita 5		
Propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva		
5A		
5B		
5C	18 400 000,00	M01, M04, M06, M16
5D		
5E	823 650,00	M01, M02, M08
Priorita 6		
Podpora sociálneho začleňovania, zmiernovania chudoby a hosp._rozvoja vo vidieckych oblastiach		
6A	85 410 000,00	M01, M06, M16
6B	197 283 019,00	M07, M19
6C	27 400 000,00	M01, M07

KZP - Kvalita životného prostredia

OP KŽP predstavuje programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 – 2020 v oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva

Globálnym cieľom OP KŽP je podporiť udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov, zabezpečujúce:

- ochranu životného prostredia
- aktívnu adaptáciu na zmenu klímy
- podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva

Štruktúra cieľov KZP

Prioritná os, Investičná priorita, Špecifický cieľ

1. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov rozvojom environment. infraštruktúry

- Investovanie do sektora odpadového hosp. pre splnenie požiadavky environmentálneho acquis
 - Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov, príprava na opätovné použitie a recykláciu,
- Investovanie do sektora vodného hosp. s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis
 - Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO
 - Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd
 - Vytvorenie východísk k dosiahnutiu dobrého stavu podzemných a povrchových vôd
- Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy, podpora eko služieb (Natura 2000 a zelená infraštrukt.
 - Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity
- Opatrenia na zlepšenie mestského prostr., revitalizácie, a dekontaminácie (ovzdušia, hluku)
 - Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality
 - Zabezpečenie sanácie environment.zát'aží v mestskom prostredí, aj v priemyselných lokalitách

2. Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, na ochranu pred povodňami

- Podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov
 - Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy
 - Zlepšenie účinnosti sanácie, revitalizácie a zabezpečenia úložísk ťažobného odpadu

3. Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí ovplyvneným zmenou klímy

- 3.1 Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof
- 3.1.1 Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí vplyvom zmien klímy
- 3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environment. rizík
- 3.1.3 Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

- 4.1 Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov
- 4.1.1 Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR
- 4.1.2 Zvýšenie výkonu malých zariadení na využívanie OZE v Bratislavskom samosprávnom kraji
- 4.2 Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch
- 4.2.1 Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch
- 4.3 Podpora energetickej efektívnosti, riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov
- 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov
- 4.4 Podpora nízkouhlíkov. stratégií pre všetky typy území, mestské oblasti, zmiernenie zmien klímy
- 4.4.1 Zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou
- 4.5 Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie
- 4.5.1 Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom, podľa dopytu po teple

Ciele a projekty operačných programov 2014-2020

Možnosť zabezpečenia cieľov PHSR z fondov EU

IROP - Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1 - Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

Investičná priorita č. 1.1

Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Špecifický cieľ 1.1

Zlepšenie dostupnosti k infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy s dôrazom na rozvoj multimodálneho dopravného systému.

Špecifický cieľ **nie je pre obce**, ale len pre VUC, mesto Bratislava a mesto Košice ako vlastníkov ciest

Investičná priorita č. 1.2

Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Špecifický cieľ č. 1.2.1

Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy.

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- a) spracovanie komplexných strategických dokumentov pre oblasť dopravy vrátane nemotorovej dopravy:
 - spracovanie, resp. aktualizácia strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (plány mobility, generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);
- b) zabezpečenie moderných tarifných, informačných a dispečerských systémov, zlepšenie informovanosti cestujúcich a zlepšenie informačného a oznamovacieho systému:
 - modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov, technická podpora softvérového zabezpečenia⁵⁸ ako aj hardvérového vybavenia
 - podpora informovanosti verejnosti, zvyšovanie atraktivity verejnej osobnej dopravy.
 - zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy
- c) zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy tak, ako je uvedené v miestnych/regionálnych plánoch udržateľnej dopravy, ktoré budú vyvinuté - medzi inými:
 - obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných uzlov, okrem železničnej infraštruktúry
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy⁶⁴;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk cestnej verejnej osobnej dopravy;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk a inštalácia systému chytrého parkovania v atraktívnych oblastiach miest;
 - zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy;
- d) zlepšenie kvality vozidlového parku autobusovej dopravy
 - nákup autobusov mestskej hromadnejpravy a/alebo prímestskej autobusovej dopravy vysokoenvironmentálnymi nízkopodlažnými autobusmi⁶⁶ spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry;

Oprávnení prijímatelia:

mestá, **obce, združenia obcí**, vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú osobnú dopravu, subjekty organizujúce integrované dopravné systémy (pozn. vzťahuje sa na subjekty vo vlastníctve objednávateľov dopravy).

Špecifický cieľ č. 1.2.2:

Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb.

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- a) rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu
 - cyklistické komunikácie - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových, cyklokoridorov na existujúcich miestnych a komunikáciách medzi sídlami,
 - doplnková cyklistická infraštruktúra parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systém automatickej požičovne bicyklov, hygienické zariadenia apod..
 - budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space⁶⁹, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov apod.);
 - zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky - odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, apod.;
- b) propagácia a zvyšovanie atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti
 - webové portály, mobilné aplikácie apod.;

Oprávnení prijímatelia:

mestá, **obce, združenia obcí,**

vyššie územné celky, subjekty poskytujúce pravidelnú verejnú dopravu, mimovládne organizácie.

Prioritná os č. 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita č. 2.1

Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Špecifický cieľ č. 2.1.1

Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledujúcich aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- zriaďovanie, výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vrátane, komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvanosti detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Oprávnení prijímatelia:

v sociálnych službách:

- **obec**, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, VÚC, právnická osoba zriadená VÚC, iná osoba (neverejný poskytovateľ/ zriaďovateľ sociálnej služby)

v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele:

- zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
obec, vyšší územný celok, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, akreditované fyzické a právnické osoby.

Špecifický cieľ č. 2.1.2

Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít.

Pre budovanie infraštruktúry centier integrovanej zdravotnej starostlivosti sú oprávnení prijímatelia neziskové organizácie zriadené MZ SR v spolupráci so samosprávnymi krajinami a **obcami**, ktoré sú vlastníčkami alebo dlhodobými nájomcami pozemkov (v prípade výstavby novej infraštruktúry)

Špecifický cieľ 2.1.3

Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti

Špecifický cieľ **nie je pre obce**, ale len pre všeobecné nemocnice

Investičná priorita č. 2.2

Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Špecifický cieľ č. 2.2.1

Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov;
- stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ);
- stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti, uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- obstaranie materiálo-technického vybavenia materských škôl;
- zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

Oprávnení prijímatelia:

- **obec** ako zriaďovateľ školy,
- cirkev a náboženská spoločnosť ako škol zriaďovateľ/zakladateľ školy,
- združenie, okresný úrad, právnická osoba, fyzická osoba,
- mestská časť mesta Košice a mesta Bratislava ako zriaďovateľ školy,

Špecifický cieľ č. 2.2.2

Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí,
- obstaranie školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov,
- obstaranie prírodovedných učební, polytechnických učební, IKT učební,
- stavebno-technické úpravy pre potreby obstarania učební.

Oprávnení prijímatelia:

- **obec** ako zriaďovateľ základnej školy,
- VUC, mestská časť Bratislava a Košice- okresný úrad ako zriaďovateľ školy,
- ústredný orgán štátnej správy ako zriaďovateľ subjektov výchovy a vzdelávania,
- nezisková organizácia ako zriaďovateľ a poskytovateľ služieb v oblasti vzdelávania,
- cirkev a náboženská spoločnosť, združenie ako zriaďovateľ a poskytovateľ vzdelávania,
- fyzická osoba, právnická osoba.

Špecifický cieľ č. 2.2.3

Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia odborných pracovísk a internátov
- prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia areálov stredných odborných škôl
- vytvorenie podnikateľského inkubátora - prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami
- zvýšenie energetickej hospodárnosti budov stredných odborných škôl

Oprávnení prijímatelia nie sú priamo obce (len ak stredná odborná škola je zriaďovateľskej pôsobnosti právnickej osoby),

Prioritná os č. 3 - Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

Investičná priorita č. 3.1

Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Špecifický cieľ č. 3.1

Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií.

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- a) Rozvoj kreatívneho talentu, podnikateľského ducha, podpora netechnologických inovácií s IKT
- b) Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe (*emerging talents*)
- c) Umožnenie prístupu k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest (decentralizovaná podpora)
 - Obstaranie hmotného a nehmotného majetku nevyhnutných pre výrobu a inovácie
 - Výdavky na rekonštrukcie, úpravu a obnovu budov v súvislosti s nákupom nových technológií,
 - Podpora marketingových aktivít (účasť na workshopoch, veľtrhoch, výstavách, propagácia a pod.
 - Prenájom priestorov a technológií pre účely výroby (malosériovej), inovácií a distribúcie
 - Podpora kreatívnej tvorby a produkcie s cieľom rastu MSP a tvorby pracovných miest

Oprávnení prijímatelia:

- Štátna a verejná správa, samospráva
- Neziskové organizácie, občianske združenia, fyzické osoby - podnikatelia podľa osobitných právnych predpisov, MSP v kultúrnom priemysle

Prioritná os č. 4 - Zlepšenie kvality života s dôrazom na životné prostredie.

Investičná priorita č. 4.1

Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania

Špecifický cieľ č. 4.1

Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov.

Špecifický cieľ je len pre rozpočtové a príspevkové organizácie, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Investičná priorita č. 4.2

Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali nad rámec týchto požiadaviek

Špecifický cieľ č. 4.2.1

Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí, objektov a zariadení verejného vodovodu v obciach okrem prípadov intenzifikácie a modernizácie úpravni povrchových vôd v rámci OP KŽP,
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov a zariadení verejnej kanalizácie v obciach,
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách nad 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS,
- budovanie verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO, a to v obciach od 1 000 do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií do 2 000 EO s vybudovanou stokovou sieťou min. na 80 % celej predmetnej aglomerácie alebo do aglomerácií do 2 000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový,
- rekonštrukcia existujúcich vodárenských zdrojov podzemných vôd pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na ich kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;
- intenzifikácia (v limitovaných prípadoch vedúca k rozšíreniu kapacity) existujúcich vodárenských zdrojov so zohľadnením kvantitatívneho stavu daného vodného útvaru pri súčasnom zabezpečení splnenia požiadaviek na jeho kvalitatívnu a kvantitatívnu ochranu;
- budovanie nových vodárenských zdrojov podzemných vôd a to v limitovaných prípadoch, keď nie je technicky a/alebo ekonomicky efektívne zásobovať obyvateľov obce pitnou vodou z existujúcich vodárenských sústav v ich bilančnom dosahu.

Oprávnení prijímatelia

- verejný sektor (obce, združenia obcí),
- vlastníci verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách,
- právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti verejných vodovodov a/alebo verejných kanalizácií vymedzené v zákone o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách.

Investičná priorita č. 4.3

Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ č. 4.3.1

Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku.

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- opatrenia pre zníženie hluku v urbanizovanom prostredí: akčné plány, podrobné hlukové mapy, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie, na zdroji hluku, vibrácií;
- opatrenia pre zníženie znečistenia ovzdušia: príprava koncepčných dokumentov k realizácii systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.);
- prirodzené krajinné prvky ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášľapné kamene pre voľne žijúce organizmy;
- mestské prvky napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí;
- aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy;
- zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
- v regiónoch so zvyšujúcim sa úhrnom zrážok a obdobiami dažďa zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu – zachytávať dažďové vody formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzať zachytenú vodu do vsaku, zberných jazierok, dažďových záhrad, zriaďovanie vegetačných striech;
- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami;
- budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály), ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí;
- regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene

Oprávnení prijímatelia:

- obce, vyššie územné celky,
- MVO a občianske združenia, štátny sektor, sektor vysokých škôl, Slovenská správa ciest,
- prevádzkovatelia/správcovia pozemných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť a.s.),
- spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Prioritná os č. 5 - Miestny rozvoj vedený komunitou

Investičná priorita č. 5.1

Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou

Špecifický cieľ č. 5.1.1

Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Obsahuje:

- financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD:
 - a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové, osobné, poistenie)
 - b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie

- c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS
- d) finančné náklady (napr. bankové poplatky),
- e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS),
 - zakladanie nových a podpora existujúcich mikro a malých podnikov, samostatne zárobkovo činných osôb, družstiev,
 - a) obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest,
 - b) nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb,
 - c) podpora marketingových aktivít,
 - d) podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností,

Špecifický cieľ 5.1.2

Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Špecifický cieľ sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- rozvoj základnej infraštruktúry v oblastiach:

dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel:

- výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec
- budovanie prvkov a podpora opatrení na zvyšovanie bezpečnosti dopravy v mestách,
- nákup vozidiel pre účely zabezpečenia spoločnej dopravy osôb vrátane vozidiel prispôbených osobám s obmedzenou možnosťou pohybu a orientácie,
- zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej

infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjajúcich staníc a pod., sociálne služby a komunitné služby:

- zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia,
- zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb,
- rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb,
- infraštruktúra komunitných centier,
- infraštruktúra vzdelávania:

• vybudovanie, modernizácia odborných učební, laboratórií, jazykových učební ZŠ, ,

• skvalitnenie a rozšírenie kapacít predškolských zariadení,

podpora lokálnych ekologických služieb,

- výstavba a obnova mestských trhových priestorov za účelom podpory lokálnych producentov,
- rekonštrukcia vodovodných sietí, objektov, zariadení verejného vodovodu do 2 000 EO,
- rekonštrukcia stokovej siete, objektov, zariadení verejnej kanalizácie do 2 000 EO,
- budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie v aglomeráciách do 2 000 EO podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS,
- budovanie a rekonštrukcia verejných kanalizácií a budovanie a rekonštrukcia čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách do 2 000 EO.

Na plnenie špecifického cieľa č. 5.1.2 bude využitá schéma štátnej pomoci, resp. schéma pomoci de minimis v zmysle príslušných ustanovených pravidiel plne zodpovedajúcich legislatíve EU a SR.

Oprávnení prijímatelia:

- miestne akčné skupiny pri relevantných aktivitách v špecifickom ciele 5.1.1,
- mestá/samostatné mestské časti a obce, združenia miest a obcí, mikroregionálne združenia,
- samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH,
- mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH,
- občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie.

PRV - Program rozvoja vidieka

Strategické ciele PRV

:

1. Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora
2. Udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám
3. Vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunit vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest

Strategické ciele pokrývajú tieto potreby

Číslo a názov potreby
01. Posilnenie vedomostnej základne, transferu znalostí, inovačnej výkonnosti a spolupráce poľn., potravinárstva a LH
02. Zvýšiť efektívnosť všetkých výr. faktorov a dosiahnuť nárast prid. hodnoty poľn., potrav. a lesných podnikov.
03. Usporiadanie vlastníctva, konsolidácia pôdy a zlepšenie infraštruktúry v lesoch.
04. Podpora predaja domácej produkcie cez odbytové organizácie výrobcov a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov.
05. Rast pridanej hodnoty zvyšovaním kvality domácej poľnohospodárskej produkcie a stimuláciou živočíšnej výroby s AW.
06. Prevencia pred negat. dôsledkami povodní s negat. dopadom na potenciál poľn. výroby a zvýšenie vodozadržnej kapacity
07. Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity.
08. Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou a zachovanie kvality vôd.
09. Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a efektívne využívanie pôdneho fondu SR.
10. Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE.
11. Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy (časti A, B, C)
12. Prevencia proti prírodným katastrofám v lesoch, posilnenie ochrannej funkcie lesov a obnova po prírodných katastrofách.
13. Vytváranie nových pracovných miest a posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku.
14. Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunit/partnerstiev vo vidieckych obciach.
15. Rozvoj IKT vo vidieckych obciach.

Cieľ 1 - Posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora (poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo).

Je najdôležitejším strategickým cieľom programu. Cieľom je investične podporiť celkovo 1 730 podnikov z toho 250 mladých farmárov a 230 lesných podnikov, podporiť 600 začínajúcich mladých farmárov a 330 malých farmárov, rekonštruovať 250 km lesných ciest a 512 km melioračných kanálov, iv.) realizovať 130 PPÚ. Pokrýva tieto potreby (podľa dôležitosti). Potreba č. 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 1

Cieľ 2 - Udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám Je v poradí druhým. Cieľom je podporiť 399 tis. ha p.p. a 51 tis. ha lesov prispievajúcich k ochrane biodiverzity, 391 tis. ha a 22 ha lesov prispievajúcich k zlepšeniu vod. hospodárstva a ochrane pôdy, 152 tis. ha pôdy prispievajúcich k zvýšeniu sekvestrácie CO₂.

Pokrýva tieto potreby (podľa dôležitosti). Potreba č. 9, 7, 8, 12, 10, 11, 1

Cieľ 3 - Dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunit vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

V poradí tretím strategickým cieľom je Cieľom je vytvoriť 1 100 pracovných miest na vidieku, začleniť 1 mil. obyvateľstva do MAS, zo zlepšenej infraštruktúry a služieb bude benefitovať 176 tis. obyvateľov a 52 tis. obyvateľov bude mať prospech z novej alebo zlepšenej informačnej infraštruktúry.

Pokrýva tieto potreby (podľa dôležitosti). Potreba č. 13, 14, 15

Ďalej sú uvedené tieto dôležité zoznamy:

- Priority
- Oblasti zamerania
- Opatrenia

Jednotlivé výzvy na projekty budú tvorené kombináciou opatrení rozvoja vidieka pre každú oblasť zamerania vrátane pridelenia finančných prostriedkov na príslušné opatrenia, ktoré sú zdôvodnené stanovenými prioritami potrieb.

Priority

P1	Podpora prenosu znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach
P2	Posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva vo všetkých regiónoch a presadzovanie inovačných poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesov
P3	Podpora organizácie potravinového reťazca vrátane spracovania poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík v poľnohospodárstve
P4	Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom
P5	Propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva
P6	Podpora sociálneho začleňovania, zmierňovania chudoby a hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Oblasti zamerania

1A)	Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach
1B)	Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu
1C)	Podpora celoživotného vzdelávania a odborného vzdelávania v odvetviach poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
2A)	Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie
2B)	Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generáčnej výmeny
2C)	Fokusová oblasť 2C: Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva
3A)	Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
3B)	Podpora riadenia rizík poľnohospodárskych podnikov a ich predchádzania
4A)	Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy
4B)	Zlepšenie vodného hospodárstva vrátane riadenia používania hnojív a pesticídov
4C)	Predchádzanie erózii pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania
5C)	Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky;
5E)	Podpora zachovania a sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve
6A)	Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest
6B)	Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
6C)	Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vidieckych oblastiach

Opatrenia

M01	Prenos znalostí a informačné akcie
M02	Poradenské služby, služby pomoci pri riadení poľnohospodárskych podnikov a výpomoci pre poľnohospodárske podniky
M04	Investície do hmotného majetku
M05	Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby poškodeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení
M06	Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti
M07	Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
M08	Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov
M10	Agroenvironmentálne klimatické opatrenie
M11	Ekologické poľnohospodárstvo
M12	Platby v rámci sústavy Natura 2000 a podľa rámcovej smernice o vode

M13	Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami
M14	Dobré životné podmienky zvierat
M15	Lesnícko environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov
M16	Spolupráca
M19	Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK)

Potreby (vo vzťahu k prioritám a oblastiam zamerania, prierezovým cieľom)

Priority/ Potreby	P1			P2			P3		P4			P5					P6			Prierezové ciele		
	1 A	1 B	1 C	2 A	2 B	2 C	3 A	3 B	4 A	4 B	4 C	5 A	5 B	5 C	5 D	5 E	6 A	6 B	6 C	Život. prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy	Inovácie
01	X	X	X																	X	X	X
02				X	X	X											X					X
03				X		X					X									X		
04							X										X	X				X
05							X														X	X
06								X		X	X									X	X	
07									X		X									X		
08										X	X					X				X	X	
09									X											X	X	
10				X												X		X		X	X	X
11				X												X		X		X	X	
12									X	X	X					X		X		X	X	
13					X												X	X				X
14																		X		X		X
15				X	X		X										X		X			X

Priority, oblasti zamerania, ciele a kombinácia opatrení na účely programov rozvoja

Priorita 1		
Oblasť zamerania	Plánované výdavky	Kombinácia opatrení
1A		M01, M02, M16
1B		M16
1C		M01
Priorita 2		
2A	272 074 740,00	M01, M02, M04, M06, M16
2B	49 570 000,00	M01, M02, M04, M06
2C+	52 650 000,00	M01, M02, M04, M08
Priorita 3		
3A	329 805 000,00	M01, M02, M04, M14, M16
3B	70 585 000,00	M01, M02, M05
Priorita 4		
4A (agri)	766 951 000,00	M01, M02, M04, M10, M11, M12, M13, M16
4B (agri)		
4C (agri)		
4A (forestry)	129 587 000,00	M01, M02, M04, M08, M12, M15
4B (forestry)		
4C (forestry)		
Priorita 5		

5A		
5B		
5C	18 400 000,00	M01, M04, M06, M16
5D		
5E	823 650,00	M01, M02, M08
Priorita 6		
6A	85 410 000,00	M01, M06, M16
6B	197 283 019,00	M07, M19
6C	27 400 000,00	M01, M07

Popis opatrení

M01 - Prenos znalostí a informačné akcie

Toto prierezové opatrenie je uplatniteľné vo viacerých prioritách, pričom reaguje na vzdelanostnú situáciu v SR, na nízku účasť pracovníkov poľnohospodárskych podnikov na celoživotnom vzdelávaní. Opatrenie pokrýva potreby: č.1, 2, 7, 8, 12

Opatrenie má vzhľadom na svoj prierezový charakter synergický vplyv i na ostatné potreby

Týka sa všetkých priorit a oblastí zamerania.

Má dve podopatrenia:

1.1 - Odborné vzdelávanie a získavanie zručností

1.2 - Demonštračné a informačné aktivity

Prijímateľom finančnej pomoci je provider (poskytovateľ) služieb (prenosu vedomostí a zručností, informačných akcií a demonštračných aktivít) pre konečných prijímateľov nefinančnej pomoci (beneficientov), ktorými sú aktívni, ako i začínajúci poľnohospodári, obhospodarovatelia lesa, spracovatelia produktov poľnohospodárskej a lesnej prvovýroby v pracovnoprávnom vzťahu a malé a stredné podniky vo vidieckych oblastiach.

M02 – Poradenské služby, služby pomoci pri riadení poľnohospodárskych podnikov a výpomoci pre poľnohospodárske podniky

Pre posilnenie poľnohospodárstva v SR je nutné, aby sa skvalitnil poradenský systém, ktorý má prispieť k tomu, aby si pôdohospodári uvedomovali vzťahy medzi tokmi surovín a poľnohospodárskymi procesmi na jednej strane a štandardmi týkajúcimi sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, zdravia zvierat a dobrého zaobchádzania so zvieratami, na strane druhej, ako aj plnenie povinných podmienok vyplývajúcich zo záväzkov (klimatických ako aj ekologických)

Opatrenie pokrýva potreby: č.1, 2, 7, 8, 12

Týka sa týchto oblastí zamerania: 1A, 2A, 2B, 2C, 3A, 3B, 4A, 4B, 4C, 5E

Opatrenie prispieva k prierezovému cieľu „inovácie“, k ochrane „životného prostredia“ a „zmierneniu zmien klímy“. Má dve podopatrenia:

2.1 - Podpora na pomoc pri využívaní poradenských služieb

2.3 - Podpora na odbornú prípravu poradcov

Farmársky poradenský systém má poskytovať výstupy farmárom v celom širokom spektre tém.

V oblasti potravinárstva umožňuje získavať nové poznatky z legislatívy, nových technológií, ich transfer do praxe a rozvíjať spoluprácu V oblasti lesníctva umožňuje získavať poznatky o zmenách právnych predpisov upravujúcich hospodárenie v lese, zavádzanie nových technológií, postupov atď.

M04 – Investície do hmotného majetku

Má podporiť reštrukturalizáciu fariem, zvýšiť diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby so zameraním prioritne na živočíšnu a špeciálnu rastlinnú výrobu, pozberové úpravy a uskladnenia produktov. Podpora nielen pre väčšie podniky, ale aj ktoré prevádzkujú mladí alebo malí farmári. Podpora investícií do majetku týkajúce sa odbytu a spracovania produkcie, novej techniky a technológií, environmentálnej výroby.

Investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov, zariadení, strojov, prístrojov a technológií, procesu spracovania, skladovania, triedenia, balenia, prepravných zariadení, automobilov uvádzania produktov na trh, zariadení vlastných predajní, vývoja výrobkov apod..

Má tri podopatrenia:

4.1 - Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov

4.2 - Podpora pre investície na spracovanie/uvádzanie na trh a/alebo vývoj poľ. výrobkov

4.3 - Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo a prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Rozsah činností opatrenia je pomerne rozsiahly: rastlinná a živočíšna výroba, zlepšenie využívania závlah, zavádzanie inovatívnych technológií, zlepšenie odbytu, založenie porastov rýchlo rastúcich drevín, skladovacie kapacity a pozberová úprava, zníženie záťaže na životné prostredie, Investície spojené s využitím biomasy, V rámci podopatrenia 4.3 sú dôležité pozemkové úpravy pre vysporiadanie vlastníckych vzťahov..

Prijímateľom pomoci sú fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe. V spojitosti s opatrením Spolupráca aj iný verejný alebo súkromný subjekt. Väčšinou sú pre všetkých veľkostných druhov fariem, pre mladých a malých farmárov a pre začínajúce farmy.

M05 – Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby poškodeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení

Investičná podpora na rekonštrukciu, modernizáciu, dostavbu vodných stavidiel a opravu hydromelioračných systémov, kanálov s regulovaným odtokom a čerpacích staníc a ich zariadení má prispieť k zníženiu rizika zaplavenia v dôsledku povodní. Má zamedziť škodám na pôde. Na druhej strane, v obdobiach sucha, plnia tieto systémy s regulovaným odtokom významnú úlohu v súvislosti s aktívnou reguláciou odtoku vody a privádzaní vody do oblastí s jej nedostatkom.

Opatrenie má jedno podopatrenie

- 5.1 - Podpora na investície do preventívnych opatrení zameraných na zníženie následkov pravdepodobných prírodných katastrof, nepriaznivých poveternostných udalostí a katastrofických udalostí

Opatrenie prispieva prioritne k oblasti 3B, sekundárne k oblasti 4B.

Prijímateľom pomoci je verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby

M06 – Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti

Podpora sa poskytuje mladému poľnohospodárovi na začatie jeho podnikateľskej činnosti v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby na realizáciu podnikateľského plánu

Opatrenie prispieva k týmto oblastiam 2A 2B 6A 5C Opatrenie má tri podopatrenia

- 6.1 – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov
- 6.3 – Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti na rozvoj malých poľ. podnikov

Prijímateľ je mladý poľnohospodár, samostatne hospodáriaci roľník, mikropodnik alebo malý podnik, ktorý vykonáva poľnohospodársku prvovýrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku, ktorý je hlavným zdrojom jeho príjmu.

- 6.4 – Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

Činnosť 1: činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou, vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vzdelávanie a vytvorenie konferenčných priestorov.

Oprávnená je výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie

Činnosť 2: činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu

Činnosť 3: spracovanie a uvádzanie na trh produktov

Prijímateľa:

Činnosť 1 a 2: Mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach.

Činnosť 1 až 3: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby.

Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov, **obcí** a ich združení, cirkvi

M07 – Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach

Identifikované potreby: vytváranie nových pracovných miest, zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít, rozvoj IKT, zvýšenie energetickej efektívnosti

Podopatrenia

- 7.3 – Podpora na širokopásmovú infraštruktúru vrátane jej budovania, zlepšovania a rozširovania, poskytovanie širokopásmového prístupu a elektronickej verejnej správy

Prijímateľa: obce a združenia obcí vo vidieckych oblastiach do 500 obyvateľov,

- 7.2 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúry malých rozmerov, investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie

výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd; miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov, parkovísk, zastávok. zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.

Prijímateľa: obce a združenia obcí vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1 000,

7.5 – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie

Udržiavanie, obnova a skvalitňovanie turisticky zaujímavých objektov, budov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry, informácií a informačných tabulí v turistických lokalitách apod.

Budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, doplnkovej infraštruktúry

Prijímatelia: obce a združenia obcí s počtom obyvateľov do 1 000

7.4 – Podpora do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Investície do športovísk a detských ihrísk, amfiteátrów, nevyužívaných objektov pre komunitnú, spolkovú činnosť, kultúrnych domov, domov smútku, divokých skládok odpadov, zvýšenia bezpečnosti (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov, vytvárania podmienok pre rozvoj podnikania (rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.

Prijímatelia: obce a združenia obcí vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1 000

M08 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov

Má tieto hlavné podopatrenia

8.3 – Podpora na prevenciu škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami

Činnosť 1 na zlepšenie vodného hospodárstva v lesoch:

Činnosť 2 na zlepšenie ochrannej protipožiarnej infraštruktúry

Činnosť 3 na zlepšenie zdravotného stavu lesov:

8.4 – Podpora na obnovu lesov poškodených lesnými požiarimi a prírodnými katastrofami a

8.5 – Podpora na investície do zlepšenia odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov

Činnosť 1: umelá obnova a výchova ochranných lesov a lesov osobitného určenia, najmä podsadbou lesných porastov.

Činnosť 3: zlepšenie hniezdnych príležitostí vtákov v lese a iných prvkov zvyšujúcich biodiverzitu

Činnosť 4: vypracovanie plánov lesného hospodárstva pre trvalo udržateľné obhospodarovanie

8.6 – Podpora investícií do lesníckych technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a ich uvádzania na trh

8.1 – Podpora na zalesňovanie/vytváranie zalesnených oblastí katastrofickými udalosťami

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby[1] obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: *súkromných vlastníkov a ich združení; obcí a ich združení; cirkvi, LESY SR, š.p.; Štátne lesy TANAP-u; Lesohospodársky podnik Ulič, š.p., Občianske združenie*

M10 – Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie

Cieľom opatrenia je zachovanie poľnohospodárskych postupov, ktoré majú pozitívny vplyv na životné prostredie a klímu a presadzovanie potrebných zmien týchto poľnohospodárskych postupov. Rieši tieto potreby: 7, 8, 11

- Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity
- Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou
- Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmenu klímy.

10.1 – Platba na záväzky agroenvironmentálno-klimatického opatrenia

Toto podopatrenie sa zameriava na tieto podpory:

Chov a udržanie ohrozených druhov zvierat, má za cieľ podporiť také chovy zvierat, ktorých stavy klesli pod kritickú úroveň. Integrované pestovanie ovocia, zeleniny zemiakov a viniča uprednostňuje bezpečnejšie postupy a minimalizujúce vedľajšie nežiaduce účinky znižovaním počtu zásahov chemických prípravkov na ochranu rastlín. Ďalším cieľom je zvýšenie biodiverzity prostredníctvom vytvárania multifunkčných okrajov polí, príspevkov prispieva k zvyšovaniu biologickej rôznorodosti a ekologickej stabilite krajiny, ochrana biotopov poloprárodných a prírodných trávnych porastov. Ochrana vodných zdrojov (CHVO Žitný ostrov)

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe

M11 – Ekologické poľnohospodárstvo

Cieľom opatrenia je tiež zachovanie takéhoto spôsobu poľnohospodárskej výroby ako aj prechod od kvantity ku kvalite v zmysle rozširovania spracovania bioprodukcíe na produkty a potraviny na ľudský konzum s orientáciou na domáci trh, resp. domáceho spotrebiteľa. Zabezpečuje potrebu č. 7, 8, Má jedno podopatrenie.

11.2. – Platba na prechod na postupy a metódy ekologického poľnohospodárstva

Zahrňuje platby na konverziu na ekologické poľnohospodárstvo, obhospodarovanie poľ. pôdy v kontrolovanom a registrovanom systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby počas obdobia po *období konverzie na udržanie ekologickeho poľnohospodárstva*.

Podpora je poskytovaná vo forme ročnej kompenzačnej platby na hektár na tieto druhy pozemkov:

Orná pôda, zelenina, liečivé, koreninové a aromatické rastliny, zemiaky, ovocné sady intenzívne rodiace/ mladé, ovocné sady ostatné, vinohrady, TTP

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe a ich združenia plniace požiadavky na aktívneho poľnohospodára

M12 – Platby v rámci sústavy Natura 2000 a podľa rámcovej smernice o vode

Podpora pre súkromných správcov lesov a združenia spojená so smernicami 92/43/ EHS a 2009/147/ES. V rámci tohto opatrenia sa poskytuje na kompenzáciu nákladov a straty príjmov v dôsledku znevýhodnenia v príslušných oblastiach. Má jedno podopatrenie.

12.1 – Kompenzačné platby na poľnohospodárske oblasti sústavy Natura 2000

Podpora sa sústreďuje na ochranu voľne žijúceho vtáctva a ochranu prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, ktoré boli transponované do legislatívy SR prostredníctvom zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny ako osobitne chránené územia a osobitné územia ochrany.

Obhospodarovanie poľnohospodárskych pôd, TTP na územiach Natura 2000 (ÚEV) spadajúcich do 4. a 5. stupňa ochrany podľa podmienok stanovených pre podporu. Ročná kompenzačná platba na hektár trvalého trávneho porastu. Starostlivosť o lesné pozemky v územiach Natura 2000

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe a ich združenia

M13 – Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami

Platby v horských oblastiach alebo v iných oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami sú zamerané na odškodnenie poľnohospodárov za nevýhody, ktorým je ich poľnohospodárska výroba vystavená v dôsledku prírodných alebo iných špecifických obmedzení oproti oblastiach, ktoré takéto znevýhodnenie nemajú. Má tieto podopatrenia:

13.1 – Kompenzačná platba v horských oblastiach

13.2 – Kompenzačná platba na ostatné oblasti, ktoré čelia prírodným obmedzeniam

13.3 – Kompenzačná platba na iné oblasti postihnuté osobitnými obmedzeniami

Kompenzačná platba na hektár Platby na hektár využívanej poľnohospodárskej pôdy (ornej pôdy a TTP), so špecifickými obmedzeniami sú oblasti, v ktorých cieľom je pokračovať v poľnohospodárskej činnosti, zachovať alebo zlepšiť životné prostredie, zachovať vidiek

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe spĺňajúce definíciu aktívneho farmára

M14 – Dobré životné podmienky zvierat

Účelom podpory je kompenzovať poľnohospodárom náklady a ušlé príjmy súvisiace so zavádzaním takých chovných postupov, ktoré sú nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe, vedúce k zlepšeniu životných podmienok zvierat. Má 1 podopatrenie.

14.1 – Platba na dobré životné podmienky zvierat

Podpora je zameraná na zlepšenie starostlivosti o dojnice (po schválení národnej legislatívy), ustajňovacej pohody výkrmových ošípaných, životných podmienok prasníc a prasiatok po narodení a zlepšenie životných podmienok v chove hydiny. Ročná kompenzačná platba. Platba kompenzuje ušlý príjem zo straty na produkcii

Prijímatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe spĺňajúce definíciu aktívneho farmára

M15 – Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov

Cieľom opatrenia je poskytnutie podpory verejným alebo súkromným obhospodarovateľom lesov alebo iným subjektom súkromného práva a verejným subjektom a ich združeniam, za vykonávanie lesnícko-environmentálnych a klimatických záväzkov. Poskytnuté platby presahujú príslušné povinné požiadavky stanovené zákonom o lesoch a zákonom o ochrane prírody a krajiny SR.

15.1 – Platba na lesnícko-environmentálne a klimatické záväzky

Platby na lesnícko-environmentálne záväzky v chránených vtáčích územiach a na lesnícko-environmentálne záväzky v územiach európskeho významu

Prijímatelia: Súkromný alebo verejný obhospodarovateľ lesa alebo združenie súkromných alebo verejných obhospodarovateľov lesa s právnou subjektivitou.

M16 – Spolupráca

Pre potrebu posilňovať spoluprácu a inovačnú kapacitu aktérov v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a v rozvoji vidieka je zamerané na podporu rozličných typov spoločných činností ekonomického, environmentálneho a sociálneho charakteru. Má 4 opopatrenia.

- 16.1 - Zriadenie a prevádzka operačných skupín EIP
- 16.2 - Podpora pilotných projektov: vývoj nových výrobkov, postupov, procesov a technológií
- 16.3 - Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi
- 16.4 - Horizont a vertikál. spolupráce medzi subjektmi krátko dodávateľského reťazca

Podpora skupín EIP zameraných na produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva, skupiny EIP nemusia riešiť problém komplexne, môžu byť zamerané aj na úzku špecifickú časť

Prijímatelia: Najmenej tri až päť subjektov, ktorých spolupráca je medzi rôznymi aktérmi v poľnohosp. , potravinovom reťazci, v lesnom hospodárstve, alebo v sektore cestovného ruchu a rozvoji vidieka na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorit politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, mimovládnych neziskových organizácií a výskumných organizácií.

M19 – Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK)

Metóda LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor.

Pokrýva tieto potreby: vytváranie nových pracovných miest a posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku, zlepšenie kvality života, podpora rozvoja miestnych komunít s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia;

podporu predaja domácej produkcie a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov. Podopatrenia sú:

- 19.1 – Prípravná podpora
- 19.4 – Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
- 19.2 – Podpora uskutočňovania operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja
- 19.3 – Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny

Podpora je zameraná na budovanie kapacít, tréningy a sieťovanie za účelom prípravy a implementácie stratégie miestneho rozvoja, na prevádzkovú a administratívnu činnosť schválených miestnych akčných skupín ako aj na náklady v súvislosti s oživovaním stratégie miestneho rozvoja, t.j. propagácia stratégie a informovanosť o dotknutom území. Spolupráca môže byť národná/nadnárodná

Prioritne budú oprávnené projekty lokálneho komunitného charakteru s menšou finančnou alokáciou, kde výška finančného príspevku nepresiahne 100 000 v pomerne širokom rozsahu tém v rámci PRV.

Prijímatelia: Subjekty (zo súkromného, občianskeho a verejného sektora) nachádzajúce sa v území MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja a ktorá má právnu formu: občianske združenie. Samotná MAS nie je žiadateľom, pracuje na princípoch LEADER.

Vymedzenie úloh riadiaceho orgánu, platobnej agentúry a miestnych akčných skupín v rámci iniciatívy LEADER je stanovené.

Pri integrovanom rozvoji vidieka v programovom období 2014 – 2020 zavádza Európska komisia možnosť využitia finančných prostriedkov z ďalších fondov EÚ tzv. multifinancovanie cez miestny rozvoj vedený komunitou (CLLD), pričom prístup LEADER je jeho integrálnou súčasťou

KZP - Kvalita životného prostredia

Strategické ciele KZP

1. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
2. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika
3. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

Pre cieľ 1 je stanovená priorita č.1. Pre cieľ 2 sú stanovené priority č. 2, 3, pre cieľ 3 je priorita č.4

Prioritná os č. 1 - Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry (1 441 766 000 eur)

Investičná priorita č. 1.1

Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ 1.1.1

Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov
- Príprava na opätovné použitie a zhodnocovanie so zameraním na recykláciu nie nebezpečných odpadov vrátane podpory systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a podpory predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov
- Príprava na opätovné použitie a recyklácia nebezpečných odpadov
- Vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve

Prijímatelia: Slovenská agentúra životného prostredia, subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou v ŽP, subjekty územnej samosprávy a neziskové organizácie, nadácie, fyzické alebo právnické osoby a ich združenia v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia

Investičná priorita č. 1.2

Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ 1.2.1

Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ
- Podpora realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality vody v chránených vodohospodárskych oblastiach, v ktorých sú veľkokapacitné zdroje podzemných vôd, kde nebol identifikovaný dobrý stav vôd alebo bol identifikovaný vodný útvar ako rizikový

Prijímatelia: obce, združenia obcí, vlastníci verejných kanalizácií podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, právnické osoby oprávnené na podnikanie v danej oblasti

Špecifický cieľ 1.2.2

Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- Zabezpečenie podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

v rámci uvedenej aktivity je podporovaná:

- intenzifikácia a modernizácia existujúcich úpravni povrchových vôd za účelom zabezpečenia bezpečnej pitnej vody (riešenie problémov s eutrofizáciou vôd)
- výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov, podporovaná v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR

Prijímatelia: obce, združenia obcí, vlastníci verejných vodovodov podľa zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, právnické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti

Špecifický cieľ 1.2.3

Vytvorenie východísk pre stanovenie opatrení smerujúcich k dosiahnutiu dobrého stavu podzemných a povrchových vôd

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane skvalitňovania monitorovacej siete
- Zabezpečenie pozdĺžnej a laterálnej kontinuity vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb
- Podpora zefektívnenia nástrojov koncepčného a informačného charakteru uplatňovaných v oblasti ochrany vôd a vodného hospodárstva

Prijímatelia: právnická osoba poverená MŽP SR (podľa vodného zákona), správca/nájomca vodohospodársky vodných tokov podľa vodného zákona, v prípade c) Slovenská agentúra ŽP, subjekty ústrednej správy

a samosprávy, neziskové organizácie, nadácie, združenia fyzických alebo právnických osôb v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia, Výskumný ústav vodného hosp., Slovenský hydrometeorologický ústav, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.

Investičná priorita č. 1.3

Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, a to aj prostredníctvom sústavy Natura 2000 a zelenej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1.3.1

Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity najmä v rámci Natura 2000

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), ako aj chránené druhy
- Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a ich služieb prostredníctvom ich revitalizácie, obnovy a budovania zelenej infraštruktúry
- Dobudovanie a skvalitnenie systému monitoringu druhov a biotopov európskeho významu a reportingu
- Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny

Chránené územia v rámci celej SR, vo výnimočných prípadoch aj územia mimo chránených území (kde ochranné opatrenia prispievajú k splneniu cieľa)

Prijímatelia: rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené MŽP SR s pôsobnosťou v oblasti ochrany prírody, vlastníci alebo užívatelia pozemkov v chránených územiach okrem fyzických osôb, ktoré nie sú oprávnené na podnikanie (s podmienkou odbornej garancie MŽP SR), Všetky subjekty, a to nezávisle od ich právnej formy, ktoré spadajú pod vyššie uvedené vymedzenie, sú prijímateľmi

Investičná priorita č. 1.4

Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 1.4.1

Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Technologické a technické opatrenia na redukciu emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizované na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, najmä za účelom plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe
- Informovanie o ochrane ovzdušia a integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania
- Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Projekty na inštalovanie a modernizácia technológií na znižovanie emisií (napr. tkanivové filtre, elektrostatické odľučovače a pod.), zmeny technologických postupov, projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách nízkoemisnými a energeticky účinnejšími spaľovacími zariadeniami vrátane modernizácie vykurovacích systémov

Prijímatelia: (a) prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia, (b) Slovenská agentúra životného prostredia, subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou, neziskové organizácie nadácie združenia fyzických alebo právnických osôb v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia, (c) príspevková organizácia MŽP SR, subjekty územnej samosprávy a ústrednej správy, združenia fyzických alebo právnických osôb s gestorstvom

Špecifický cieľ 1.4.2

Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- Prieskum, sanácia a monitorovanie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)
- Zlepšenie informovanosti o problematike environmentálnych záťaží

Prijímatelia: subjekty, na ktoré prechádza povinnosť odstrániť environmentálnu záťaž, organizácia poverená výkonom národného monitorovania podľa geologického zákona, Slovenská agentúra životného prostredia, subjekty ústrednej správy a územnej samosprávy, neziskové organizácie, nadácie, združenia fyzických alebo právnických osôb v oblasti tvorby a ochrany ŽP

Prioritná os č. 2 - Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami (419 346 261 eur)

Investičná priorita č. 2.1

Podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov

Špecifický cieľ 2.1.1

Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít

- a) Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami viazané na vodný tok

Prijímatelia štátne organizácie vykonávajúce správu vodných tokov a stavieb, nájomcovia drobných vodných tokov podľa vodného zákona, všetky subjekty nezávisle od ich právnej formy, ktoré spadajú pod uvedené vymedzenie

- b) Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov

Prijímatelia subjekty verejnej správy, združenia fyzických alebo právnických osôb, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, fyzické alebo právnické osoby

- c) Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí)

Prijímatelia subjekty verejnej správy, združenia fyzických alebo právnických osôb, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, fyzické alebo právnické osoby

- d) Aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a aktualizácia plánov manažmentu povodňových rizík

Prijímatelia správca vodohospodársky významných vodných tokov

- e) Rozvoj metódik pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami klímy

Prijímatelia subjekty ústrednej správy¹⁰⁶

- f) Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie

Prijímatelia: Slovenská agentúra životného prostredia, subjekty ústrednej správy s pôsobnosťou, subjekty samosprávy, neziskové organizácie, nadácie, združenia fyzických alebo právnických osôb v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia

Špecifický cieľ 2.1.2

Zlepšenie účinnosti sanácie, revitalizácie a zabezpečenia úložísk ťažobného odpadu

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- a) Rekultivácia uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu (v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“)

Zvýhodňované budú projekty prírodného charakteru (využívajúce zelenú infraštruktúru) pred projektmi sivej infraštruktúry ako lepšia environmentálna voľba

Prijímatelia: subjekty verejnej správy¹¹¹

3. Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy 260 901 369

Investičná priorita č. 3.1

Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

Špecifický cieľ 3.1.1

Zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít

- a) Modelovanie vývoja mimoriadnych udalostí, monitorovanie a vyhodnocovanie rizík viazaných na zmenu klímy a jej dôsledkov
- b) Budovanie systémov vyhodnocovania rizík a včasného varovania a pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Prijímatelia: zložky integrovaného záchranného systému, subjekty samosprávy, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, združenia fyzických alebo právnických osôb, neziskové organizácie

Špecifický cieľ 3.1.2

Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)

Špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich dvoch aktivít:

- a) Podpora prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy
- b) Hydrogeologický prieskum zameraný na vymedzenie deficitných oblastí a zabezpečenie zdrojov pitnej vody, ich akumuláciu a vodohospodársku bilanciu

Prijímatelia: (a) subjekty verejnej správy, (b) MŽP SR a ich rozpočtové/ príspevkové organizácie

Špecifický cieľ 3.1.3

Zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich dvoch aktivít

- a) Optimalizácia systémov, služieb a posilnenie intervenčných kapacít pre manažment mimoriadnych udalostí na lokálnej a regionálnej úrovni
- b) Vybudovanie technickej a inštitucionálnej podpory špecializovaných záchranných modulov

Prijímatelia: (a) zložky integrovaného záchranného systému, subjekty samosprávy, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, združenia fyzických alebo právnických osôb, neziskové organizácie, (b) zložky integrovaného záchranného systému, subjekty územnej samosprávy

Prioritná os č. 4 - Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch (938 886 480 eur)

Investičná priorita č. 4.1

Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

Špecifický cieľ 4.1.1

Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- a) Výstavba zariadení využívajúcich biomasu prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie existujúcich energetických zariadení s maximálnym tepelným príkonom 20 MW na báze fosílnych palív
- b) Výstavba zariadení na:
 - výrobu biometánu, využitie vodnej energie, aerotermálnej, hydrotermálnej, geotermálnej energie s použitím tepelného čerpadla, využitie geotermálnej energie priamym využitím na výrobu tepla/ v kombinácii s tepelným čerpadlom, výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd;
- c) Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE

Prijímatelia: (a, b) fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie, združenia fyzických alebo právnických osôb, subjekty ústrednej správy a územnej samosprávy, neziskové organizácie (c) Slovenská inovačná a energetická agentúra, fyzické a/alebo právnické osoby (podnikateľské)

Špecifický cieľ 4.1.2

Zvýšenie výkonu malých zariadení na využívanie OZE v Bratislavskom samosprávnom kraji

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- a) Inštalácia malých zariadení na využívanie OZE

Prijímatelia: Slovenská inovačná a energetická agentúra, fyzické a/alebo právnické osoby

Investičná priorita č. 4.2

Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

Špecifický cieľ 4.2.1

Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- a) Zabezpečenie energetických auditov v MSP
- b) Implementácia opatrení z energetických auditov

Prijímatelia: fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v priemyselných odvetviach a v službách nadväzujúcich na tieto odvetvia

Investičná priorita č. 4.3

Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

Špecifický cieľ 4.3.1

Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- a) Zníženie energetickej náročnosti verejných budov:

Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov sa dosiahne prostredníctvom:

- zlepšovania tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií;
- modernizáciou vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie;
- inštaláciou systémov merania a riadenia;
- zmenou spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu účinných systémov CZT;
- inštaláciou zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.

Prijímatelia: subjekty ústrednej správy, územnej samosprávy, verejnoprávne ustanovizne

Investičná priorita č. 4.4

Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy

Špecifický cieľ 4.4.1

Zvyšovanie počtu plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou pre všetky typy území

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- a) Vypracovanie a implementácia nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti vrátane aktualizácie a implementácie koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky
- b) Zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov a schémy EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- c) Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni
- d) Zvyšovanie informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, odborných seminárov, konferencií a aktivít pre deti a mládež
- e) Zavádzanie systému pravidelného poradenstva a zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb
- f) Rozšírenie monitorovania energetickej efektívnosti, OZE a iných nízkouhlíkových opatrení

Prijímatelia: (a, b,c) subjekty územnej samosprávy, neziskové organizácie, subjekty ústrednej správy a samosprávy, (d, e, f) Slovenská inovačná a energetická agentúra

Investičná priorita č. 4.5

Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využitel'nom teple

Špecifický cieľ 4.5.1

Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využitel'nom teple

Uvedený špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

- a) Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov tepla
- b) Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW

Prijímatelia: fyzické a/alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie, združenia fyzických alebo právnických osôb, subjekty ústrednej správy a územnej samosprávy

Zoznam skratiek

CHVO	Chránená vodohospodárska oblasť
CR	Cestovný ruch
EIP	European Innovation Partnerships
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme Schéma spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit
EO	Ekvivalentní obyvatelia
EÚ	Európska únia
EVS	Efektívna verejná správa
IKT	Informačné a komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KŽP	Kvalita životného prostredia
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de le Économie Rurale Spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka
MAS	Miestna akčná skupina
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MSP	Malí a strední podnikatelia
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MŠ	Materská škôlka
NUTS	Nomenclature des Unitées Territoriales Statistiques Nomenklatúra územných štatistických jednotiek."
OcÚ	Obecný úrad
OP	Operačný program
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
PP	Poprad
PRV	Program rozvoja vidieka
RRA	Regionálna rozvojová agentúra
PSK	Prešovský samosprávny kraj
SWO	Strengths Weaknesses Opportunities, Threats silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby
TJ	Telovýchovná jednota
TTP	Trvalé trávnaté porasty
VÚC	Vyšší územný celok
ÚPD	Územno-plánovacia dokumentácia
ÚV SR	Úrad vlády SR
UNDP	The United Nations Development Programme Celosvetová rozvojová sieť OSN
ŽP	Životné prostredie
ZŠ	Základná škola